EL·POBLE·CATALÀ

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA

Redacció y Administració: ESCUDELLERS, 33, principal

DISSABTE, 3 DE FEBRER DE 1906

ANY III * BARCELONA * NÚM. 65

PREU D'UN NUMERO SOLT: DÈU CENTIMS

SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

Per la llibertat

Es un fet dolorós però innegable: en l'ànima espanyola encara no ha pogut encarnar el verb de llibertat que es base y fonament, nucli central de la consciencia dels pobles forts, dels pobles que viuen intensament la vida moderna. Malgrat les lluites que se succeiren durant les dues terceres parts de l'últim segle, malgrat els innombrables pronunciaments, malgrat la sang y les barricades, ab tot y haver passat per una revolució y un rapidíssim intent de república, el nostre lliberalisme polític es tant sols un nom, un lleuger barnís, que recobreix d'una aparensa enganyadora de modernitat la sobrevivensa de la nostra antiga, mitgeval concepció de la política. Rasqueu una mica y la vella ànima absolutista dels Felips, l'ànima inquisitorial dels Torquemades, ressurt triomfant, dominadora.

Sembla com si 'ls nostres avis y els nostres pares haguessiu lluitat per una paraula tant sols: sembla com si a forsa de repetirla en tots moments, aquesta paraula, hagués acabat per no restar d'ella més que la musicalitat de les séves síl·labes, sense cap sentit, sense cap trascendencia, sense cap representació de principis aplicables a la realitat de la vida. Y es que el vi de les idees modernes era massa fort pera nosaltres, després del llarg dejuni que 'ns imposà l'absolutisme politic-religiós dels Austries y dels Borbons; no 'ns el hem pogut assimilar fins que ha ben perdut tota la séva fortalesa, fins que s'es ben esbravat el séu esperit, precisament aquell esperit que havía de regenerar l'organisme nacional, depauperat per un llarg y viciós sistema de reclusió a l'ombra de les velles y tristes parets de la llar pairal, feutnos aptes pera viure a ple sol, a plena llum, entremig de l'esplèndida lluita del present contra 'l passat, de l'avenir contra tots dos.

Sense voler confessarho, el nostre organisme polític se sent massa feble pera barrejarse en aquesta lluita. Heus aquí per què 's redosa en el rònec casal de les centuries passades, tapantné part de fora les esquerdes ab una lleugera emblanquida. Heus aquí per què de la Llibertat se 'n gasta molt sovint el nom, sense que poguèm disfrutarne la cosa.

Fixèmnoshi: de les llibertats consignades en els codis, sols podèm ferne us per etzar y encara solament en aquella part que 'ns ha vingut imposada per l'ambient de l'època, que s'ha infiltrat en la nostra vida gracies a la presió exterior de les costums d'altres pobles. Y es curiós consignar, respecte d'això, com el nostre viure diari, extra-oficial podríem dir, porta d'avansa sobre 'l funcionalisme governamental. Han arribat al punt de trobarse tant distanciats l'un de l'altre, que, per una mena de llei d'armonía que tendeix a unificar la marxa dels diferents factors de la vida d'un poble, els organismes directrius de l'Estat queden arrossegats pel moviment progressiu de les costums y dura un temps que sembla com si visquessim dintre un veritable regiment de llibertat.

¡Mes no cal fiarsen! No es producte d'un estat de conciencia en les esferes governamentals, sinó un efecte mecanic, d'inercia moral. Es senzillament que la nostra vida 's desenrotlla sense haver de menester l'intervenció directa dels poders constituits y aquets se dexen dur per la forsa de la corrent, sense donarsen compte. Però que vingui quelcòm de nou, un fet excepcional, desacostumat, a interrompre llur passiva somnolensa. Ja la veureu redressarse aleshores la vella ànima absolutista, intolerant, incomprensiva! Y els estats d'escepció, les lleis especials, de tendencia, ens retornen soptadament a pràctiques y procediments que semblaven enterrats pera sempre.

D'estudiar serenament el fet nou, de resoldre 'l problema d'acord ab les necessitats que la séva aparició revela, ningú se 'n preocupa. ¿Per què se 'n tenen de preocupar? La clàssica concepció absolutista de la funció governamental, que 'ls segles han fet carn de la nostra ànima, es molt més còmoda y senzilla. ¡Imposarse! Hèusela aquí exposada en una sola paraula.

De res servexen les llissons de l'historia, de res val l'experiencia de tants cataclismes com ens ha portat l'error d'aquesta tradicional concepció política! Com si 'l temps s'hagués inmovilisat pera nosaltres en ple sigle XVI, els nostres governants continúen aplicant el vell sistema de reprimir tot intent de modificació en la manera d'ésser de l'Estat, sense enterarse abans de la séva possible trascendencia. Llur esperit dogmàtic, simplista, no pot sospitar tant sols que pugui haverhi altra concepció de la vida que la momificada que ells representen. Ells poseexen la veritat absoluta: fora d'ells no hi ha més que falsetat, anarquía. Per això tracten sempre d'imposar la llur *veritat* a sang y a foc, encara que hagin de passar per sobre de tots els postissos semblants de lliberalisme que 'ls disfressen. Y la vella ànima absolutista, inquisitorial, ressurt dominadora.

Are mateix n'estèm veient l'exemple. ¿Què es sino un resorgiment de l'esperit intolerant dels Felips y els Torquemades, aquell article 3.er del projecte de llei de repressió dels delictes contra la nació y l'exèrcit presentat darrerament en el Senat?

Ell anula per complet la facultat de lliure examen que, no sols la constitució de l'Estat, sinó la nostra condició d'homes, adjudica a tots els espanyols; ell ens priva en absolut del dret de crítica sobre 'ls actes governamentals. De ciutadans d'un Estat lliure, ens converteix en vassalls, en la cosa dels poders constituits, quals actes no podèm fiscalisar.

Y no sols ens lleva de dir el nostre pensament sobre un acte concret, sobre una orientació determinada del govern de l'Estat, sinó que impossibilita tota llei d'especulació política ó social en el camp de les teories.

No 's cregui que siguin exageracions. L'article esmentat diu textualment:

Art. 3.° Los que abiertamente ó DE UN MODO ENCUBIERTO, *de palabra ó por escrito, por medio de impresos, estampas alegóricas, caricaturas, signos, gritos, emblemas ó alusiones que signifiquen insulto ó desprecio para la nación, su bandera ú otro símbolo de su representación* ó EN CUALQUIER OTRA FORMA DIRECTA Ó INDIRECTA TRATEN DE MENOSCABAR EL PRESTIGIO DE LA NACIÓN, *serán castigados con la pena de prisión mayor.*

Y a continuació 'n ve un altre que afegeix:

Art. 4.° Los que DIRECTA Ó INDIRECTAMENTE *por medio de la imprenta, del grabado ó de otro medio mecánico de publicidad, por escudos, estampas, alegorías, caricaturas, emblemas ó alusiones* TRATEN DE REBAJAR EL PRESTIGIO DEL EJÉRCITO Ó DE LA ARMADA *en colectividad de sus armas, cuerpos ó institutos, serán castigados con la pena de prisión mayor.*

Heus aquí d'un sol cop fora de la llei a tots els que no vulguin acceptar com perfecta, com immutable, l'organisació politic-social en que vivim. Catalanistes, republicans, socialistes, anarquistes, tots els que representen una aspiracio de mudansa en el regiment actual, tots se troben impossibilitats de fer cap mena de propaganda, de manifestar lliurement les séves idees.

¡Probeu de criticar un acte del govern, una organisació defectuosa, desde 'l moment que la llei no castiga tant sols el delicte consignat en ella, sinó fins l'intenció de delinquir! Totes les arbitrarietats, totes les infamies com la del procés de Monjuic, queden desde ara a cobert de possible fiscalisació. El sol fet de denunciarles serà penable, perque ningú dubta que son una vergonya pera la nació que les tolera, y el ferles públiques serà *menoscabar el prestigio de la nación.*

Sota la capa de la nació, es un bill d'indemnitat *ad perpetuitatem* que 's donen els poders constituits, o, més ben dit, que volen donarse a sí matexos les camades de polítics que s'aprofiten del govern o desgovern de l'Estat. Si aquest progecte de lleis aprova, tenen carta blanca tosts els vividors de la política espanyola. Poden fer lo que vulguin sense por de la conciencia pública, que ningú 'ls molestarà si en les altes esferes governamentals no ho volen.

Y en un altre ordre d'idees, que 's guardi ningú d'analisar l'organisació política actual, de fer crítica de la funció social dels diferents poders constituits, ab vistes á una futura organisació possible de la vida! ¡Que ningú provi d'inquirir el veritable sentit del concepte d'Estat, de patria, d'exèrcit; de voler esbrinar què s'hi amaga dessota aquets grans mots tradicionals! O al menos que 's guardi pera ell el resultat de les séves investigacions, que no les comuniqui a ningú de paraula, ni per escrit, ni ab cap altra forma de trasmissió del pensament, perque sinó, ab tot y que tenim la llibertat de pensar consignada en el codi, s'esposa a que 'l fiquin a la presó, si algú vol veure en les séves manifestacions *que trata de rebajar en forma directa ó indirecta el prestigio de la nacion, del ejército ó de la armada.*

En els mellors temps d'intolerancia religiosa no s'hauría arribat més enllà. Així com aleshores se declaraven intangibles, fora de tot examen, els dogmes de l'Iglesia, ara indirectament s'erigeix en dogma indiscutible tota l'organisació política actual. Y, pera acabar d'arrodonir la cosa, pera que no 'ns poguessim fer l'ilusió de que l'estat d'esperit dels homes del govern actual eren una escepció en la mentalitat dels polítics espanyols, ha vingut en Maura a refermar la tendencia del progecte, ab una esmena que diu en el séu article quart:

La apología de los delitos ó de los delincuentes será castigada con la pena de prisión correccional cuando tuviere publicidad ó con la de arresto mayor si no la tuviere.

Las colectas, suscripciones ó manifestaciones de aprobación ó simpatía en favor de personas procesadas ó detenidas serán equiparadas á la apología que determina y castiga este artículo.

Con respecto á los delitos penados por esta ley, personas procesadas en virtud de ella, diligencias, procedimientos, causas ó vistas que las mismas ocasionen, aunque estas últimas sean celebradas á puerta abierta será castigada como apología, la publicación de noticias, biografías, retratos, reseñas de la acusación ó la defensa ó sentencias que tiendan á la notoriedad de los hechos ó del inculpado.

No crec que hi hagi possible equivocació: son les pràctiques inquisitorials en tota la séva puresa. En Maura estableix implícitament el secret del procés. ¿Què significa sinó 'l proibir que 'n parli la prempsa? Ara no més hi manca que un altre pare de la patria demani 'l restabliment del cavallet de tortura, de les estenalles roentes y de la roda, pera martiritzar les carns dels acusats fins que confessin crims imaginaris. Y un altre demanarà la sumaria execució dels sospitosos, sols la víctima y el butxí en el secret de les presons silencioses, y un altre les negades en massa, fins que no quedi un protestant contra l'ordre de coses establert.

Sols hi ha un petit inconvenient pera que sigui mai una realitat aquesta bella aspiració de tots el absolutistes, desde Felip II als séus rebrolls d'avui en día. Y es que l'esperit de protesta es etern. La repressió brutal sols logra ferlo créxer. Malgrat totes les violences de que siguin víctimes els reformadors, la Reforma ve al últim que s'imposa, perque ella representa el triomf fatal, inevitable, de lo que's mou sobre lo que s'atura, de l'avenir sobre 'l passat, de la vida sobre la mort.

* * *

Tot això, tota aquesta intervenció de vells espectres en la vida activa d'un poble en ple sigle XX, sería d'un còmic macabre delicios, sinó li dongués sinistra significació la passivitat, l'indiferencia ab que totom se contempla llurs actes y paraules.

Que 'l progecte de llei s'aprovi o no s'aprovi tan se val. Lo verament dolorós es que un president del Concell de ministres l'hagi pogut presentar, que un futur quefe del govern hagi pogut ferhi l'esmena esmentada més amunt, sense que tot el poble s'axequés pera protestarne.

Ja sé que hi ha una cosa sobrentesa que explica en part aquesta indiferencia. Mal que ningú 'n parli esplícitament, el progecte va dirigit tant sols contra Catalunya, contra l'esperit de protesta que entre nosaltres alena. L'habilitat dels polítics espanyols ha sabut presentar aquesta ansia de reforma com un sentiment d'hostilitat vers lo demés de les regions espanyoles. Per això aquestes callen avui. Mes el séu silenci es igualment significatiu: es el sacrifici de lo etern a lo tranzitori, del principi de Llibertat a la conveniencia personal de moment. Com ahir davant del problema anarquista, avui el poble espanyol renega de la Llibertat pera ofegar ab la forsa les aspiracions catalanistes. Mes qui no respecta la llibertat dels altres, es que no estima la seva.

Som terra d'inquisidors.

J. POUS Y PAGÉS

La Quàdriga

Les boques fumejants, cobertes de brumera,
els forts narins oberts a l'ampla aspiració,
les cues fuetejant la ferria davantera,
les gropes relluint del sol y la suó.

Uns núvols fulgurants de blanca polsaguera
avensa a tot galop l'estol del vencedó;
té un revolar triomfal la vivida crinera;
té un cos de semideu l'intrépid conductó.

Se torcen com un arc, vibrant, les corves dures;
pls muscles, esculpits, detallen les juntures;
superbs, ardidament, s'empinen els pitralls.

Corona els colls nervuts una esplendor divina,
y el ritme lluminós qui els moviments combina
d'ells fa una vivent estrofa de cavalls.

GABRIEL ALOMAR

Semitisme

Gracies a Déu que un dels nostres colegues, *La Veu de Catalunya*, s'ha decidit a parlar clar en una qüestió de gran trascendencia: la qüestió jueva. Un de sos articulistes diu ab una franquesa que enamora, ho diu en síntesis:

«Els espanyols dels segles passats no entengueren lo que 'ls convenía: foren necis, foren injustos al expulsar als jueus».

Ab igual franquesa diém també que al nostre parer els jueus no feien cap nosa, ni els maurs tampoc. Foren expulsats per simplicisme, resolvent una qüestió difícil ab un medi abusiu, però som de parer de que si tornen, tornin obertament, portant llurs noms, anant a fer llurs oracions a la Sinagoga o a la Mesquida, y ab la claretat ab que parla l'articulista de *La Veu*, som de parer que haurien de ferho tots els descendents de jueus pera que poguessim saber ab qui ens les havèm, pera que cessés la confusió actual deguda a reticencies, a dissimulacions.

La qüestió semítica es de les més influents en tots els moviments nacionals. Negarla en absolut es un absurde, atribuir als semites tots els moviments politics es aventurat per lo complexe dels elements que contribueixen a suscitarlos. Dir d'una manera axiomática convé o no convé tractar ab jueus, es impossible, de manera que solament prenen un partit categóric els qui solament escolten els dictats de la passió. Als qui sense voler discutir, pesar el pro y 'l contra de la conveniencia o inconveniencia de reformar lo que feren en nostra terra les majories cristianes, als qui no judiquen, que no més senten, y senten aversió pels jueus, es inútil endoctrinarlos. Per ells lo fet antigament fou ben fet, no cal esmenarho: visquen els jueus lluny de nosaltres!... Mes la realitat s'imposa y la realitat ens fa veure, en primer lloc, que l'expulsió dels jueus, si bé nombrosa, no fou tant radical com aparentment pot semblar. No tots els que eren jueus foren expulsats; moltíssims adoptaren la llei nova; altres, passada la primera efervescencia de l'expulsió, tornaren a Espanya y en nostra terra particularment, que havia sigut y era país de tolerancia relativa, reprengueren llur viure habitual, no soperbs y engreits com en algunes èpoques, sinó modests, lliscant per entre les malles dels bans y edictes, acabant la major part pera ferse cristians y fins per no ser molestats, manifestantse per tot ardentíssims neòfits, adoptant ab la nova religió noms de familia que 'ls permetien confondres ab els vells cristians, dientse enlloc de Salomón o Abraham noms de sants, o bé prenent nom de la vila que habitaven, o adoptant el nom d'un gran senyor que 'ls protegía y ab qui estaven en relacions d'interessos, d'hont ha resultat l'engany en que molts cristians han viscut y viuen encara de creure que tots els jueus exiren, que cap d'ells ha tornat, engany que ha permés l'espandiment y preponderancia de l'esperit semític, com ne son prova les situacions ocupades en tots els cossos de l'Estat: iglesia, magistratura, casa reial, de personatges que la nació prenía per cristians y no més ho eren per papers, no més ho eren perque llur nom d'adopció estava assentat, feia una o dues generacions, entre mig d'altres noms cristians.

De manera que ab la suavitat de les costums modernes consentint ara declaracions de Fe, que en certs temps haurien sigut perilloses, es molt lloable lo que *La Veu* ha fet, es molt útil que les qüestions s'aclarexin, que sapiguèm tots dins els límits de lo possible ab qui tractèm, car la qüestió porta desde son origen un llevat d'equivoquisme que ha sigut origen de greus contumelies.

Extingides les religions gentiliques, les societats que adoptaren la Religió Cristiana se trobaren adobtar una religió inventada per jueus y d'eix fet original han nascut els conflictes que tant sovint han causat desolacions, morts violentes, crudeltats sens nombre.

Ells, els jueus d'origen, els compatricis, companys, amics personals dels primers cristians, per raons molt humanes, fins per allò tant vulgar de que ningú es profeta a la séva terra, no volgueren ni han volgut mai reconexe res de sobrenatural en lo que alguns de llurs compatricis predicaven y, en canvi, tots els homens que no sent jueus admetien la Llei predicada, propagada, feta admetre, principalment, per aquell semita xardorós, per aquell gran esprit que la nostra iglesia anomena Sant Pau, se feren cristians, ó sía membres d'una iglesia que portava llevat semita en doctrines y persones y combatía ab repugnancies originals de rassa als fidels seguidors de la Llei antiga, resultant que milions y milions d'homens de rasses diferentes, de rassa aria sobre tot, prenien ab entussiasme la propagació y manteniment d'una Llei que arribava a ser essencial en els pobles que la seguíen y continuava sent repudiada pels jueus en tant que poble; defesa y atacada sempre a conseqüencia d'agravis mutus, ab ardor cada jorn més sectari, fins al punt de que 'ls cristians successors d'aquells protomartres sacrificats per la potencia gentilica, al ser ells potents exercexen en els descendents dels jueus, segles enrera perseguidors, iguals crudeltats que les pels séus avis sofertes, afegint axís nous agravis que motiven persecucions a foc y a sang dels qui, compatricis dels fundadors de llur religió, mai l'han admesa, persistint en la llur, més antiga y que mellor satisfeia la manera de ser ètica de tots els fills dels fills d'aquells dotze fills de Jacob que havíen estès 'l nom d'un sol Déu per tota la terra. —Ningú ignora que fins entre els xinos n'hi ha que son jueus.

Aquexa es l'anomalía que tantes llàgrimes ha 'costat; la d'empeltar una qüestió dogmàtica en una qüestió de rassa y com conseqüencia la de que 'ls *no jueus* professessin una religió fundada per homes que ho eren y 'ls jueus de naxensa combatessin una religió professada per gent que no eren de llur rassa, arribant al fet quotidià de veure ciutadans d'origen jueu que adoptant la nova religió, perque 'ls hi forsaven, semblessin a la segona generació millors cristians que no pas d'altres d'origen *no semita;* en altres termes, de veure un descendent de perfectes cristians, un entussiasta observant de la Llei nova passar per menos cristià que tal descendent de generaciones jueves pel sol fet de que l'un creia poderse abstenir de certes exterioritats que no s'acomodaven ab el séu atavisme d'espandiment, de gracia y de vida, mentres que 'l nat de gent jueva, exagerant tot lo ritualesc, lo ubac y trist de la Llei per ell adoptada passava als ulls dels qui son poc clarvidents, o que fins sentho se contenten de fórmules, per un cristià ple de zel.

Y reparis que lo que ahèm dient s'aplica sobre tot a la qüestió jueva en la nostra terra, es exclussiu nostre. Els espanyols som els únics europeus que havent expel·lit de llur terra als jueus declarats, vivim densà de l'expulsió ab jueus batejats o sia ab cristians d'origen semita, que no hi ha medi de foragitar, contra 'ls quals no hi ha més defensa que la de conexels y conexentlos tractarlos segons sían llurs mèrits o virtuts individuals, a qual efecte es de gran utilitat que 'ls qui son de rassa jueva sien coneguts y que axís com se fan monografíes de monuments en totes les viles aont n'hi ha d'importants, se fassin estudis parcials per regions, per ciutats y pobles estudiant ab justicia y elevat criteri l'estat actual de la qüestió jueva en cada regió, ciutat ó poble.

L'article de *La Veu de Catalunya* a que ens referim es doncs un bon comensament. Vagin dient tots els A. B. X. Z. qui 's sàpiguen jueus; ja som de rassa jueva! y nosaltres que no 'n som, sense que mimvi d'un sol àtom l'estima que ells ens merexen per llurs virtuts, viurèm llealment al llur costat, com hi hem viscut en altres terres, hi viurèm confiadament, però sabent ab qui 'ns tractèm.

J. PIN Y SOLER

L'Assamblea de tots

Un y altre día hem vingut nosaltres insistint en la conveniencia y en la necessitat de que s'emprenguessin treballs resoluts d'acostament entre les diferentes branques del Autonomisme.

En el darrer Concell general de la Unió Catalanista s'alsà una veu—si no recordèm mal la del president del «Aplec» Sr. Roig y Pruna—que concordava ab les repetides aspiracions de EL POBLE CATALÀ, y aquell Concell escoltantla ab entusiasme facultà a la Junta Permanent pera promoure la celebració d'una Assamblea de tots, que realisés el benèit ideal d'una organisació conjunta.

La Junta Permanent de l'Unió Catalanista, que té al séu davant un temperament y una gran voluntat, emprengue desseguit oficiosament totes les gestions necessaries, y avui pot sentirse satisfeta d'haver obtingut l'oferiment de l'adesió y cooperació a la progectada Assamblea de totes les entitats representatives dels elements fonamentals de nostra causa.

Celebremho coralment y oferimhi an aquesta empresa tot el nostre esfors, que ella ha de ser d'abundosos resultats pera la terra catalana.

Pera preparar la celebració d'aquest acte, se constituirà dintre pocs dies una Comissió organisadora que serà composta d'un delegat de l'*Unió Catalanista*, un altre de la *Lliga Regionalista*, un de *Catalunya Federal* y un de EL POBLE CATALÀ, com a representació adequada dels diferents matissos y dels distints blocs que integren el nostre moviment.

¡Que sigui ben aviat un fet la coordinació de totes les activitats autonomistes y que com a primer acte d'ella en florexi a la pròxima Assamblea una afirmació patriòtica de germandat!

LITERATURA

L'il·lusió del poeta

Nit serena de juliol.

ELS AIRES: Entrèm a refrescar la cambra del poeta mentres al poble totom reposa de sa llarga jornada d'istiu. Portemli ab nosaltres els perfums dels prats y dels boscos y les remors de la nit al camp. Posèm el nostre petó fresc sobre el séu front pera que 'l séu pensament sigui serè, com l'estelada... El séu llum brilla sol en la nit, son rostre s'alsa apesarat, anèm a endolcir les séves hores de treball.

EL POETA:

En la séva cambra, davant de la taula plena de papers y de llibres.

Es veritat que no tot son roses en la vida. Quan ens creièm posseir la pau, arriben les inquietuts per camins inesperats. ¡La pau!... ¿Aónt l'anirà a trobar l'home sinó es en el pit de la vella terra que tot ho aculleix ab igual amor? Si l'home pogués viure solitari com una alsina al mig d'una immensa plana erma, la vida seria gran y serena y l'home esdevindria fort y incommovible com un element. Però la vida ens reuneix y ens agermana, ens lliga els uns als altres, fent que no hi hagi home sense altre home, y ens despulla de la nostra forsa íntima que sols pot revelarse en la solitut. Así es l'existencia, y si entre joies y dolors adquireix una idea viva y propia de la creació, es tot lo més que pot alcansar el desig de l'home.

Una pausa.

Els díes son osos y les nits belles y temperades en aquesta estació de l'any. ¡Así voldría jo la meva vida!... Entre mig de totes les angoxes, oh naturalesa, que regexes el destí de l'home, conserva'l meu cor encés ab una flama eternal!... ¡Abrusal cada día ab nous desigs pera que aspiri sempre a més altes empreses!... ¡Y al vèspre de la meva vida donam la bella serenitat d'aquesta nit de juliol!

ELS AIRES:

Entrant ab suau remor, fent moure 'l fullam de la parra que guaita a la finestra del poeta.

¡Sobre 'l teu front totes les dolceses de la nit, tots els perfums del camp, tots els sospirs de l'amor ditxós, tota la nostra suavitat sobre 'l teu front!...

EL POETA: ¡Quína alenada tant fresca m'envia la nit! L'olor dels forratges assoleiats que 'l pagès ha segat a la tarda embauma aquesta habitació. Les flors dels prats han caigut darrera la fals y ara donen ab la vida sos mellors perfums... El teil de davant de l'iglesia hi barreja son aroma exquisida y l'au reial canta al lluny, saludant a la nit. ¡Què dols es viure en aquest instant!... El repòs s'ha estès damunt del poble, les cases s'adormen en la penombra... El poeta vetlla mentres l'home afadigat reposa... Jo 't faré viure pietosament en la meva obra; tú m'estimaràs, perque jo glosaré tos dolors y profetisaré nous temps...

Se posa a escriure, continuant la séva obra interrompuda. Dos companys joves passen pel carrer conversant.

PERE: ¡Quína resplandor al mur de l'iglesia! ¿Què deu ser? ¡Mira, s'extén fins a l'alsaria de mig campanar!...

LLORENS: ¿Ara te 'n adones? ¡Se coneix que no surts gaire de nit tú!..

PERE: Axó es la resplandor que ve d'aquella finestra...

LLORENS: Sí, es del llum del poeta que treballa fins a la matinada...

PERE: Treballa... ¿com?...

LLORENS: Escriu coses de la gent del poble... Diuen que es un sabi... Escolta lo que diém, veu lo que fem, tú, jo, aquell altro... y després ho escriu...

PERE: ¿Y per què axò? ¿Què guanya?

LLORENS: No deu guanyar gran cosa perque no va gaire ben vestit...

PERE: ¿Y s'hi està fins a la matinada ab el llum encès?

LLORENS: Hi ha dies que quan vaig a treballar encara hi es... Ab la claror del demati el llum sembla mig mort...

PERE: ¡Anés cansat com nosaltres!...

LLORENS: Ja vol humor...

PERE: ¿Y tot per què? Pera no gua-

nyar casi res... Valdría més que aprengués algún ofici...

LLORENS: He sentit a dir que pateix de manies...

Les veus se perden carrer enllà. Se sent un fadrí que canta anant a dormir. Pausa. Passen dues cosines pel carrer acompanyades de la tia vella.

ISABEL: Mira la finestra del foraster... Passa a l'hora que vulguis de la nit sempre hi veuràs llum encès.

LA TÍA: No fa cremar la llantia pera les ànimes en pena. Més aviat deu pregar al diable... No hi escriu res de bò en sos paperots, no!.. He sentit a dir que es un anarquista escapat del séu poble.

ISABEL: Axò son histories de la gent que li vol mal. Jo he enraonat una vegada ab ell y 'l trobo molt amable..

LA TÍA: No 'ns podèm fiar de totom que presenta un bon aspecte.

ENRIQUETA: ¿Per què voleu que sigui un home dolent?... Pera mi es bò... No m'ha fet cap mal y 'l trobo ben simpàtic...

LA TÍA: Sempre trobeu mellor tot lo que ve d'un altre país. Com la filla de l'Arcalde, que no pensa sinó ab aquest foraster...

ENRIQUETA: Y ell sí que no hi pensa gaire ab les noies...

ISABEL: Sempre 'l veig passar per davant de casa ab un llibre a la mà. ¡Quina idea!... Diuen que es un sabi...

ENRIQUETA: Valdría més que festegés les noies boniques. ¿De què serveix ser sabi sinó 's sab dir una paraula d'amor a una noia?

ISABEL: Y no es vergonyós, doncs... Sovint dona unes mirades que diuen molt més que les paraules dels altres.

ENRIQUETA: ¡Pots estar contenta de que 't miri!...

ISABEL: Tot veuràs, noia... Devegades...

LA TÍA: ¡Vala, va! ¡Feu vía! No perdeu el temps en converses inútils.

ISABEL: De totes maneres m'agradaría ballar ab ell per la festa major.

ENRIQUETA: ¡Potser ni sab ballar!... Aquests sabis hi ha cops que saben menos que 'ls altres...

Passen y les veus se perden al lluny. Després, un poc més tart, passen dos homes que retiren, sortint del café.

L'UN: ¿Veus el llum que brilla an aquella finestra? Allí dins hi ha un boig que 's beu el sol y compra l'oli; vetlla de nit y dorm de día, com els rats-penats.

L'ALTRE: Doncs, ¿es cert que aquest home es boig?... Ho havia sentit dir, però no ho acabava de creure. ¡Quina llàstima, tant jove!...

Passen. L'aire es més suau y la nit més serena a mida que 's va fent tart.

POETA: He vingut cercant el reculliment y per fi l'he trobat. Aquí totom m'estima, perque la meva obra ha penetrat en l'esperit del poble. No, la vida no es possible sense aquest llas que 'ns agermana a tots. La matexa inspiració de l'artista s'assecaría com una font que s'estronca per manca de pluja.

Entre vosaltres, gent rústega del camp, he trobat la pau que desitjava. Quan me barrejo ab la vostra vida el meu cor s'omple d'amor y un nou alè me llensa a continuar l'obra de vostra redempció.

Davant de la finestra del poeta compareix un aplec de fadrinalla y alguns homes de mitja edat. Entre la colla hi ha algún borratxo. La major part d'ells es tan de broma y mouen gatzara. Altres hi son per curiositat.

GREGORI:

Bromejant.

¡Antón!... Tú has de tirar la primera pedra, o sinó creurèm que 't dexes espantar per aquest senyor poeta...

ANTON:

Ab la veu de borratxo y tambalejant.

¡Que consti! Y no vull que ningú 'm prenguí 'l meu dret.

MANSO:

Cridant.

¡Fora ganduls!

MARTRI: ¡Calla tú, escandalós!...

ESTEVE: ¡Jo no tinc més paciencia!

Tira un cop de pedra que rebot pél mur, avora la finestra.

GREGORI: ¡Malaída sigui la teva pell!... Dexèm tirar a l'Anton primer... Quan ell li hagi axafat el llum d'un cop de pedra, aleshores sí, tots a l'una.

ESTEVE: ¡Y be!... Que tiri, doncs...

MANSO: ¿Què espera aquest beneit?...

ANTON: Abans li vull fer sentir la meva veu...

GRABAT: ¡Vaja, doncs, crida!...

ANTON:

Cridant.

¡Ep!... ¡Tú!... ¡Poeta!... ¡Surt a la finestra!...

GREGORI: ¡Calleu totom!...

Una pausa. Silenci gran.

CIRIL: No sortirà, no... Un bon cop de pedra als vidres li faría treure el cap...

GREGORI: Crida! una altra vegada.

ANTON: ¡Ep! ¡Poeta!... ¿Vols fer el favor de gusitar a la finestra?

GRAVAT: No surt...

MARTRI: Esperèm.

ESTEVE: ¡Cop de pedra!... ¡Cop de pedra!

ANTON: Dexeume fer.

Agafa una pedra, la llensa y fa petar un vidre de la finestra.

VARIS:

Ab goig.

¡Ah!...

ESTEVE: ¡Oidà!

EL POETA:

Sortint a la finestra molt sorprés.

¿Qui tira pedres aquí?

ANTON:

Ab urgull.

Jo.

GREGORI:

Ab veu baixa.

¡Calleu!

EL POETA: ¿Qui ets tú?

ANTON: Soc el poeta del poble.

Tots els altres esclafen a riure.

EL POETA: ¿Y per què 'm tires pedres?

ANTON: Perque no vull que 'm fassis la competencia. Aquí no hi ha altre poeta que jo, l'Anton Gatell... ¿No n'has sentit parlar mai tú de mí?

Rialla general de mofa.

EL POETA: ¿Que ets boig o bé 'l fas?

ANTON: Tots els poetes tenim alguna cosa de boig.

EL POETA: ¿Y tú series un boig que té alguna cosa de poeta?

UNA VEU: ¡Anton, t'insulta!

ESTEVE: ¡T'ha faltat al respecte!

ANTON: ¡Poeta! Parla mellor...

Tots esclafen a riure mofantse de l'Anton.

EL POETA: ¡Què esteu de broma tots plegats! Som dissabte y 'l vi comensa a fer el séu efecte. Creieume, aneussen a dormir.. ¡Bona nit! Aneusen a dormir y demà passareu mellor el diumenge. La joventut y l'alegría van plegades, però no dexeu que s'agermanin ab l'escàndol. Aneu a dormir. ¡Bona nit a tots!...

Tanca la finestra y 's disposa de nou a trebellar.

GRAVAT: Ens ha tractat de borratxos...

GREGORI: Anton, t'ha escoltat com qui sent ploure...

ESTEVE: ¡Pedra seca!

MANSO: ¡Pedra seca!

MARTRI: No, axò no...

ANTON: ¡Fora compassió!... ¡Pedra an ell!...

Tots arrepleguen pedres del carrer y les llensen furiosament contra la finestra del poeta. Trenquen els vidres, y una pedra que passa a dins axafa 'l quinqué, deixant la cambra a les fosques. El poeta surt exasperat a la finestra.

POETA: ¡Què es axò! ¿Què us ha agafat avui?... ¿Què us heu tornat bojos?... ¿Què us he fet jo perque 'm vinguen a la nit a apedregarme a casa meva?

ESTEVE: ¡No volèm ganduls!...

MARTRI: Anemsen, dexeulo estar...

MANSO: Dexat de vetllar... ¡Vina a pendre la meva axada!...

ANTON: No volèm poetes. ¡Aquí no hi ha més poeta que jo!...

GRAVAT: A casa hi ha una arada que vaga, vina, que 't faré treballar...

POETA: Sembla que hagueu perdut l'enteniment. ¿Per què m'ho heu fet axò? Ni vosaltres matexos ho sabeu... ¿Es el vi que se us ha pujat al cap o què?... Digueume, ¿per què heu vingut a interrompre 'l meu treball y a pertorbar la meva pau?...

GREGORI: ¡Fora burgesos!

ANTON: ¿Què hi fas a la vida?... Treballa com nosaltres y aleshores te deixarèm tranquil. Jo cavo tot el día, y a la nit faig cansons... Cansons més belles que les teves... ¿Ho sabs, tú?

MANSO: Jo 'm caso y tinc fills... Guanyo el pa per ells y per la meva dona... ¿Y tú què fas?... Ni tant sols el teu pa te sabs guanyar...

GRAVAT: Jo 'm llevo a les quatre, quan tú encara has d'anar a dormir... ¿Què hi fas aquí dins?... Ensenya 'l teu treball, si pots... Jo a la nit t'ensenyaré el meu camp llaurat...

ESTEVE: ¡Què tantes contemplacions!... ¡Pedra! ¡Pedra!...

La pluja de pedres torna a comensar, y una d'elles va a parar al front del poeta, el qual llensa un crit de dolor.

GRAVAT: ¡L'hem ferit!

VEUS: ¡Fora! ¡Fora!...

ALTRES: ¡Anemsen, anèm!...

ANTON:

Victoriós.

¡Soc jo!... ¡Soc jo!... ¡No fugiu!

ESTEVE: ¡Es l'Anton!

VEUS: ¡Anèm! ¡Anèm!

Alguns se 'n van.

MARTRI: ¡Es l'Anton Gatell!... Qui ho ha fet que ho pagui...

GREGORI: Naturalment, si ell mateix ho confessa...

ANTON:

Desconcertat.

Sí... ¿y què?... Però no ho hem fet tots?... ¿No som tots els que ho hem fet?... ¿Què hi fa que hagi sigut la meva mà o la d'un altre?

GRAVAT: A mí no m'emboliquis... Tú estàs borratxo, tú l'has ferit...

El Gravat se 'n va.

GREGORI:

Anantsen també.

Sí, tú estaves borratxo, no sabies lo que 't feies..,

ANTON:

Agafantlo.

¡Y be!... ¿Qui m'ha emborratxat? Tú Gregori, Esteve, digueu: ¿Qui m'ha emborratxat sinó vosaltres? ¿Qui té la culpa, doncs?

GREGORI:

Volentse despendre del Anton.

Veuràs, noi, dexam estar.

Durant aquesta disputa totom se 'n va, ara l'un, ara l'altre, cadascú a casa séva, dissimuladament.

ANTON: ¿Per què 'm dexeu tots ara? ¿Per què m'heu fet creure que jo era el vostre poeta?... ¿Per què 'm dexeu tots ara? Gregori, amic Gregori, ¿per què han fugit tots?

GREGORI:

Llensantlo per terra ab una empenta y anantsen.

¡Arrí allà! ¡Animal!

L'Anton al caure a terra queda un moment sense sentits. Després al tornar en sí, veientse sol al mig del carrer, se posa a plorar.

ANTON: ¿Jo t'he ferit!... ¡Perdònam!... No, no soc jo sol... Son tots ells també, tot el poble, totom... Però se'm culparà a mí sol...

Una pausa. En el silenci de la nit se sent el panteig del Anton. Pel cel serè avensa suaument la lluna plena.

EL POETA:

A la finestra, davant del gran silenci.

Tot ha passat com un mal somni. L'aire de la nit em torna a portar tots els perfums dels camps. ¿Què 'm manca ara pera ser ditxós? Quan no 'm quedi ni l'amor ni la consideració dels homes, ni bens de fortuna, ni apreci de ningú, encara seré més ric que tots ells, perque porto viu al cor l'amor a la naturalesa.

ANTON: ¡Perdó! ¡Perdó!... ¡S'han valgut del meu bras pera ferirte!... ¡Son ells!... ¡Son ells!... ¡Jo soc una miserable criatura!...

JOAN PUIG Y FERRETER

*** **El govern autonòmic es un estimulant del interès popular en els negocis regionals, y un puntal de la vida política local; ensenya al ciutadà els seus devers cívics, li prova que la perpetua vigilancia y el sacrifici del seu temps y el seu afany, son el preu de la llibertat individual y de la prosperitat colectiva.**

Iguals les demés coses, com més important serà el poder donat a les unitats; grans o petites, que composin la nació, més extenses seràn les llibertats dels individus que composin el poble, y més desenrotllades les seves forses.

Jaume BRYCE

Anel fonamental

La discusió pel Congrés del problema aranzelari ha quedat dominada pel pensament de Catalunya. En Maura y en Moret han proclamat la necessitat d'una protecció vigorosa y inteligent, oposantla als lirismes econòmics de l'Azcàrate, no convensut encara, desgraciadament, de que una immensa forsa viva interior es pera els pobles condició imprescindible de independencia y de salut.

Però aquest evident triomf pot ser precari, fins pot ser nul. En els objectius de la vida no es mai suficient una declaració de principis. Cal que aquets se fassin carn de la realitat, que trascendexin socialment, que actuin y regexin els negocis dels homes. El proteccionisme ha de consistir en desenrotllar la riquesa, en enfortir y millorar el séus instruments y instalacions, en crear un mercat interior poderós. Y un ambient d'evolució, de treball, ambient impregnat d'energia, ha de donar a totes les activitats lliure camí y permanents estímuls.

No n'hi ha prou ab un aranzel proteccionista. Son també necessaris els tractats de comers, pactes internacionals que poden matar, estacionar ó afavorir el progrés del treball y la riquesa. Aquet règim de relació econòmica está dominat per les lleis sociològiques, y exigeix del home una gran mentalitat, axecantlo a la condició excelsa d'coloborador de les forses civilisadores.

Y así es convenient que l'esperit català, influient en l'aranzel, orienti y crei els tractats de comers y la difícil política econòmica a la qual han de obeir. S'ha de buscar, no una balansa mercantil de favor y guany aparents, sinó d'intercamvi complexe y general; s'ha de procurar que els negocis consistexin en la vigorisació de la riquesa, en axamplar l'irradiació de les industries, en posar els preus de venda á nivell ab totes les nacions. Y axò demana y fins imposa la constant ampliació del mercat interior, base dels tractes ab l'extranger, guany positiu de les activitats y energies ab que els pobles s'afinen y enrobustexen.

Tota la vida espanyola deuría estarne saturada d'idees catalanes. En l'ordre econòmic general, pera les activitats de les mil industries indispensables a una existencia gran y fecunda. En l'ordre especial del treball, pera que el territori suporti y nodrexi una població activa y nombrosa. Así podriem tenir la moneda, el crèdit, la producció, el comers en condicions d'anar dignament pel mon, conquistantnos a tots plegats un lloc honrós en el contacte y convivencia dels pobles superiors.

Y en l'ordre social y político les nostres idees, si dirigissin la total vida espanyola, tancarien el cicle funest d'una llarga decadencia y obrirían amplament els horitzonts de la llibertat y de la forsa. Donarien al ciutadà la aptitut y l'amor als séus drets. Posarien el Municipi y la Regió en un peu de vitalitat y autonomia, determinant entre ells una emulació incessant, un intens desig que despertaría arrèu impulsos de progrés y de cultura. Reduiría l'Estat al séu paper y al séu desti, al règim dels negocis interregionals y internacionals, a suprém orgue y garantía de l'evolució y del dret, a estimulant y auxili de la vida social en tots els ordres. Y posant la Nació damunt de tot, com integració robusta, y santa dels organismes socials y públics, com ressò de totá la mentalitat dels ciutadans somada y multiplicada per un lliure esfors, la faría respectada y rica, forta y gloriosa, apta y entesa pera conèxer y aprofitar els avensos humans y l'experiencia dels segles.

Les idees econòmiques y les formes y institucions polítiques estàn estretament lligades, son conexes. Sotmeses a les lleis de complexitat y evolució, deuen compenetrarse en les realitats individuals y nacionals. Per elles pugen els homes y els pobles, àgils d'esperit, quelcòm fatigats fisicament, als cims del perfeccionament, a la concepció sempre més plena de les possibilitats de la vida, a la possessió dels seus cabals y medis.

Per axò el nostre dever consisteix en aportar a les demés regions espanyoles y al Estat que deu representarles les idees de varietat y autonomía. La nostra missió ha de dirigirse a lograr que la llibertat governi els nostres interessos materials y espirituals, que els poders visquin una vida independent, que el llegislador sigui més fort que el governant, y que els magistrats y jutges siguin més forts socialment que els governants y els llegisladors. La llei tolerant y viva, el règim jurídic constituit per la conciencia popular, y els encarregats de respectar y fer respectar serenament aquest règim y aquexa llei, ha de ser la suprema funció nacional, la superioritat colocada damunt de passions y d'egoismes, la veu generosa de la tranquilitat y el benestar en els quefers privats y socials, en la realisació dels fins de la convivencia dins d'un mateix territori, dessota d'un cel comú, en el contacte d'un conjunt d'organismes subgectes a un pla de civilisació essencialment progressiva y mondial.

Associant els interessos econòmics ab les idees de llibertat, les formes y els organismes industrials y mercantils ab les institucions politiques que omplen y governen la nostra actuació patriòtica, pot fecondarse l'anel fonamental de Catalunya. Aquest anel ha de irradiar arrèu d'Espanya: ha de tenir vigor parlamentari; ha de trascendir a les funcions y responsabilitats del govern; ha de contribuir a les relacions econòmiques y politiques ab l'estranger; ha de dexar de ser, en la vida del Estat, un reflexe y un ausent.

Y aquest anel, forsa interior que desvetlla y agita l'esperit català, podrà ser, al realisarse, una riquesa millorada incessantment y una immensa llibertat de segur avenir.

Guerra Junqueiro

Sota la nit clara, a la ampla y silenciosa plassa de la Sèu de la vella Ciutat dolsament llumenada per la lluna, l'August d'Alziua, treientse timidament de la butxaca un plec de fulles, digué als séus tres companys, com ell enamorats profonds de la bellesa y la veritat, aquestes paraules:

—Jo he fet conexensa ab un nou revelador: el magnífic poeta llussitá Guerra Junqueiro. He llegit son poema *Os Simples*. Aquestes oracions als humils han rubiert mon cor de melangia y de bonesa. La meva ànima n'ha devingut religiosa, blavament religiosa, y els méus llabis, que somriuen gairebé sempre negativament, han tremolat com els d'un infant. Una alenada de gran pietat ha vingut fins a mí. Mos amics: jo vos juro no haver llegit rés tan ingenuament pietós com les castíssimes planes d'*Os Simples*. ¿Havèu sentit mai rés tan senzillament *bó* còm axò:

E os dos bois enormes, colossaes, fleugmaticos,
Na aleluia imensa, triumfal, da aurora.
Vão como bondosos monstros enigmaticos.
Almas por ventura d'ermitões extaticos,
Ruminando biblias pelos campos fora!...?

Conexèu rès de més intensament lluminós que l'oració d'*Os Probresinhos*? Vos en vull dis els darrers versos:

E embalsamados, transfigurados,
Tunicas brancas, como em noivados,
Viverão sempre na eterna luz,
Pobres benditos, amen, Jesus!...

No recordeu aquell enlairament del llatzerós envolcallat de llum, al final de *Sant Joan l'hospitalari*, un dels *Trois contes* d'aquell gegant dolorós qual memoria es sagrada pera nosaltres, den Gustau Flaubert?

Més no vos parlaré aquesta nit de l'autor d'*Os Simples*; de l'apòstol de *A Morte de D. João* es que vull parlavos. Sols dues paraules y adés vos llegiré la *Nota* d'aquet llibre, que tinc traduida.

De la lectura de *La Mort de D. Joan* es desprèn que Guerra Junqueiro es un dels escriptors d'organisació més robusta y més sana que hi ha actualment en el mon literari. Es revolucionari, és valent, es *mascle*. Veusaquí un home que veu davant séu una societat de cretins morals y una joventut d'ànima malaltissa que adora y canta els més estravagants somnis que jamai s'hagin adorat y cantat; aquest home s'atura un moment, meditabond, en el séu camí blanc, llumenat del pas dels evangelistes, y sent la necessitat de renovar fondament aquesta societat xorca y corrompuda, y convertir la llegió d'intelectuals delicuescents en homes del nostre temps y del temps a venir, en aimadors del Bé y de la Justicia, tant com del Ritme y la Bellesa. Veu aquest home, al voltant séu, la prostitució, la miseria, la absoluta bancarrota moral, y ell, que recorda a Prometeus per lo atlètics que son els séus gestes, a Juvenal per la energia dels séus apòstrofes, a Hugo per sa veu de profeta y magnificensa d'expressió, y a Zola pel séu amor al naturalisme, ell, el Pastor Blanc, abans que quexarse com molts altres de constitució feble y de forsa mental limitada, surt del camí santificat per les petjades dels vidents, y, entrant en les ciutats brunzentes de crits axordadors, plenes de vicis, quals plasses públiques están convertides en mercats d'honres y quals arrabals son terrer de crims, lluita, predica, aconsella, alsant al cel vital la séva veu optimista d'enamorat de la Llibertat, la Justicia y la Ciencia, que han de redimir a la trista remada d'homes embrutits per la ignorancia y escolats pel vampir social — la miserable remada de homes que fan camí ensenyant les llagues de llurs cossos podrits, y vessant llàgrimes, o axecant al cel llís y implacable llurs punys closos amenassadors y l'oració negre del clam desesperat y la flestomia rabiosa.

Axís, Guerra Junqueiro es un poeta que no 's *separa* de la humanitat: com tots els veritables sobre-homes sent bategar son cor ab els batecs del cor de tota ella, *representantla* en les noves gestes.

Guerra Junqueiro es un exemple de que els grans ideals no han mort, y de que sura sobre 'l tumulte de les passions, com nau salvadora, una afirmació, davant la negació dels panxa-contents que barren el pas a les noves idees y dels anèmics que canten ab veu apagada un passat entre quals boires espesses es mouen tràgicament les ombres sagnantes dels butxins, els inquisidors y els reis.

Saludèmlo, a Guerra Junqueiro, com un purificador. Acullimlo ab orgull en nostre pensament. Ell es un «cimal» en les nostres «planures»... Escoltèu, escoltèu, amics: d'aquet cimal en surt un crit immens de conort y de fortesa que s'extén y s'axampla arribant per tot arreu, passant per sobre del vensuts, dels dolents, del mals pastors, de la execrable «bona gent», triomfador com les ales d'un aucell immortal.

Ara conexerèu, amics, el concepte que de l'Art té el poeta que ha assenyalat a la Humanitat, com a sos dos guies únics, al dols Crist de pau y germanor, y a l'esforsat Prometeus, Sant Creador, engenrador de tot avens; el poeta que condemná a mort a l'immoral D. Joan — qui, malhauradament, suggestiona en cara al nostre públic, en la obra den Zorrilla — y al crudel Jehovà, capdevanter dels exèrcits assessins y fanàtics, gros borsista que dexa en la miseria a innombrables families incognegudes, protector de la Reacció, pare del Mal.

L'art modern, especialment en la rassa llatina, es fill d'una societat que perdé les creencies religioses sens haver adquirit la convicció cientifica.

D'aquí vé l'escepticisme moral, el verm que rosega, fa mig segle, una literatura que, segons sembla, morirá d'escrófules.

Avui l'art sab descriure admirablement tots els estats malaltissos de l'ánima, desde'ls pantans *(os pantanos)* de la hipocondría fins a les alucinacions de la neurosis. En quant a la forma es d'una correcció geomètrica, pintoresca, insuperable. Cada adgectiu es un bisturi.

Li manquen el sentit moral y la joia. No pas la joia de la paradoxa, sino la joia heròica, sincera, veritablement humana: aquella joia qu'es l'oxigen de l'esperit, que neix de la noblesa del caràcter, de la conciencia tranquila y la salut forta.

El segle XIX va ajuntar els continents pel telégraf y els esperits per la germanor: va llibertar Bèlgica, Grecia, Espanya, (1) Portugal y Sicilia; inventá la locomotora y obrí l'isme de Suez; resolgué'l problema politic y formulá'l problema social; va descobrir la llei de les corrents marítimes, la de la historia, la de les tempestes; vegé ab el telescopi lo infinitament gran y ab el microscopi lo infinitament petit; sondejá 'ls mars, foradá les montanyes, analisá les llengües, estudiá les rasses, liquidá l'Univers.

Y la literatura dona la mesura d'una societat. Es un axioma de critica. Donchs bé: si preguntèm a la literatura del nostre temps lo que ha produit la societat moderna, ens dirá: adulteris y anèmies.

Aquesta contradicció s'explica. Generalment, el poeta modern no comprèn el séu temps, ignora 'ls meravellosos resultats assolits en química, en geologia, en etnografía, en llingüística. Viu fora de la ciencia y fora de la industria: no coneix la oficina, però coneix el *boulevard*. No coneix el laboratori, però coneix el restaurant; sab els escàndols, visita les *cocottes*, frecuenta els teatres, fuma nicotina, beu cognac, y de tot axò 'n treu la consecuencia de que la vida es un sommi y 'l món está perdut. De tant en tant té tristors *pantanoses*, ombrivolament ridícoles. Es mou en el medi artificial de les fantasies colorides. El preocupa la *originalitat*. Originalitat, en aquest cas, vol dir aberració. Considera la societat no més que per la banda exterior del luxe, del café, del bordell, de les anècdotes. En resúm: representa la demagogia artística y l'ateísme literari.

Per consegüent, la poesía moderna, que, en general, es completament estranya a la gran corrent de les idees, no pot, en cap forma, donarnos la mesura de la societat actual.

Si tots els fenòmens de la naturalesa física y de la naturalesa moral, aduc els més turbulents y incoercibles, com les tempestes y l'amor, son regits per lleis d'armonia y de justicia, ¿per què la poesia, que cerca forsosament sos assumptos en aquets fenòmens, no ha d'esser governada per les matexes lleis que 'ls regexen?

¿Quín es el tema de l'art? L'univers. ¿Quín el principi que 'l domina? La justicia. ¿Quín es, doncs, l'ideal de l'art? La justicia.

Contra axò hi ha simplement una objecció: «Però, ¿què es la justicia? ¿Ont es la justicia? Lo que es just per uns, es injust per altres. La justicia canvia segons les rasses, els climes y 'ls temperaments. Apareix una obra d'art; es tracta de judicarla, de saber si es justa. ¿Qui ho ha de decidir? ¿La conciencia? No es pas possible. La conciencia de l'autor no es igual a ma conciencia y la meva tampoc es igual a la de mon veí. Per lo tant, tenim tantes justícies com conciencies, y axò es l'anarquia».

N'hi ha prou ab la conclusió de l'argument pera demostrar sa falsetat. De tots modos, contestèm dretament. La Justicia no es pas una quimera, un sentiment, una abstracció. La Justicia té orgueus; la Justicia es la conciencia colectiva. Anèm als exemples. ¿Quina es en els paisos civilisats la llei de justicia que domina l'amor? al casament. ¿Quina es la que domina la política? La llibertat. ¿Quina la que domina la naturalesa? Les lleis fisiques descobertes y interpretades per les ciencies naturals. Per consegüent, si la poesia proclama l'amor lliure será injusta; si canta el despotisme será injusta; si per comptes de considerar la naturalesa pel séu costat grandiós, segons els resultats de la ciencia, la considera simplement pel costat bucòlic o sentimentalista, será injusta també.

D'aquesta teoría se 'n deduexen dues consecuencies.

Primera: L'art ha de tenir un caràcter universal. No pot, per lo tant, afirmarse que un poeta que canti la societat sigui superior a un poeta que canti la Naturalesa. Tan revolucionari pot esser l'un com l'altre, del mateix modo que es tan revolucionari Proudhon, que va descobrir les lleis econòmiques, com el capità Maury, que va descobrir les lleis de les corrents marítimes. Reduir l'art a la política, a l'amor o a la Naturalesa es amputar l'infinit.

La química, la física, la historia, la llingüística, la etnografía, la astronomía, la filosofía, en una paraula, totes les ciencies humanes son milers de raigs lluminosos que s'entrecreueu, interceptantse en un punt únic.

En aquest punt hi ha d'haver el poeta.

La segona consecuencia es aquesta: L'art té y ha de tenir un caràcter *progressiu*. Si tot artista superior ha de fer en ses creacions la síntesi del séu temps, d'aquí 's segueix fatalment que, en virtut de la llei del progrés, l'artista de demà ha d'esser superior a l'artista d'avui. Pel costat de la reli-ligio, de la política y de la ciencia, el Dant es inferior a Hugo. Axò no vol dir que 'l geni de l'un sigui més gran que el del altre; vol dir senzillament que entre abdós passaren cinc segles.

Establert axó, el poeta ha d'esser just de dues maneres: afirmant el be y negant el mal. Hi ha en l'univers un dualisme eterú. Tota cuestió te dos costats, tota medalla dues cares. No n'hi ha prou fent la apoteosi de Crist; es necessari assotar el rostre de Judes. No n'hi ha prou ab cantar les estrelles; es necessari axafar el verm.

Tot lo que avui s'oposa a la realisació de la Justicia pot sintetisarse en dues grans figures, en dos símbols: D. Joan y Jehova.

D. Joan es resúm de tot lo que hi ha de malsà en la societat moderna: l'idealisme, el fastic, la neurosis, l'indiferencia, el dubte, la paradoxa y la falta de caràcter. D. Joan es en els cafés, en els *boulevards*, en els teatres, en la literatura, en les esglesies y en les conciencies. Simbolisa perfectament *una part* de la societat moderna, pel costat exterior de les costums. Cal matarlo; moralment, es clar.

Jehova representa la tiranía y el dret divi. Está pel papa contra Italia, per Chambord contra la república francesa, per Carles VII contra la República espanyola, per don Miquel II contra D. Lluis I. Es papista, xambordi, carlí y *miguelista*. Ab el despotisme, nega la llibertat; ab la trasmissió del pecat, nega la responsabilitat. Está en els esperits; es el dogma. Está en la naturalesa: es el miracle. Está en els còdics: es el privilegi.

Aprés la negació, la afirmació. Un cop destruit el mal, simbolisat en exos dos tipos grandiosos, es necessari afirmar la justicia encarnada en dues figures sublims: Crist y Prometeus. Es la ciencia y la conciencia, la llibertat y la fé, el sentiment y la rao. Quan aquestos dos termes de l'esperit humá, ajuntats hi ha tants segles, s'identificaràn en una harmonia completa, desde aquet moment l'home será just, será bó, será felis.

A Morte de D. João, es la primera part d'aquesta trilogia. Jo he suprimit de Don Joan tot l'encis poètic, totes les belleses romàntiques, tots els prestigis llegendaris, pera entregarlo, com un perdulari cualsevol, a la policía correccional. Vaig ferlo partir de l'idealisme y del sentimentalisme pera portarlo al dubte, al fastic, a la indiferensa, al *sprit*, al desordre, a la falta de caràcter. Vaig procurar sintetisar d'aquet modo, les malalties morals d'una de les parts exteriors de la societat moderna, malalties que, influint en la literatura, l'han portada desde'l romanticisme de 1830 fins a la baxesa descarada dels darrers temps del segón imperi. Y remarquis bé: jo no he fet de D. Joan un idiota; al contrari: a mesura que va perdent la dignitat y el sentit moral, adquireix l'análisi, la crítica, la inteligencia, y axò'l fa tornar doblement responsable.

Molts altres poetes han cantat a D. Joan, però tots desde un punt de vista contrari al méu. El poetisen y l'engrandexen, y quan a la fi d'una vida impunement libertina, es ja necessari punirlo, allavores s'obre la gola de l'infern y enguli al demnat. Pera un malandri es massa épic.

Jo he seguit un altre camí: D. Joan, donada la séva condició de parássit, mor com ha de morir: de fam. Qui no treballa no té dret a la vida. Recorrer a la justicia de Déu, com en el quint acte dels drames morals, es el suprém cinisme, perque es negar la justicia dels homes, mostrant que la societat es impotent pera punir als culpables.

CARLES RAHOLA

(1) Espanya, dit sigui ab l'alt respecte degut al gloriós poeta, no fou llibertada. Les llibertats foren escrites en ses lleis, y en l'os, foren «venen essent limitades, estrafetes, corrompudes. Les llibertats espanyoles son ja una mentida intolerable. Repetits vessaments de sang no han pogut ferles efectives. En el fons dels sistemes espanyols, aparentment liberals, hi romana encara el despotisme absorbent de la Casa Negra. Y la séva administració, regulada en els paisos que son veritablement lliures, romana encare desordenada, y immoral com en el temps retratats per Cervantes y Quevedo.

Les nacionalitats europees
y les conquestes militars

De la revolució russa, encara lluny de que acabi, se 'n desprenen algunes ensenyanses de la més alta importancia pera la historia d'Europa.

A Moscou, en el Congrés dels zemstvos, pel darrer novembre, se manifestá una reconciliació completa entre 'l poble rus y 'l poble polonès.

A posta d'aquet fet, quines conseqüencies podeu ésser d'una gravetat extrema, se 'm permeteràn algunes consideracions sobre la situació actual del nostre continent.

Hi ha en Europa societats arribades al desenrotllament de la més intensa activitat mental, com Anglaterra, Franssa, Italia, Alemanya. Aquestes societats adultes, si un pot expressarse d'aquesta manera metafòrica, posseexen un bagatge intelectual complet. En anglès, en alemany, en francès, hi ha un nombre immens d'obres d'imaginació (poesíes, noveles, drames), y una cantitat d'obres relacionades ab totes les branques del humá saver (matemàtiques, astronomia, tecnologia, etc., etc.)

Al costat d'aquestes nacionalitats en plè desenrotllo, existexen altres grupus étnics, quin bagatge intelectual es modest y que no tenen encara una literatura prou completa ni en les belles lletres ni en les ciencies.

Els alemanys, que han estudiat les qüestions nacionals més fondament que els anglesos y 'ls francesos, distingexen capitalment entre nacionalitats adultes y nacionalitats joves (sempre en el mateix sentit metafòric). Als individus que composen les primeres els hi donen el nom de *Kulturträger* (literalment portadors d'una cultura, o en altres termes elements civilisadors); y als individus que formen les segones, el nom de *Kulturmaterial* (literalment materials bons pera ser cultivats, o en altres paraules, elements a civilisar). Els *Kulturträger* son quins tenen capacitat prou pera crearse una civilisació propia. Els *Kulturmaterial* els que no la tenen. Per tant,

els *Kulturtræger* tenen el dret y la misió de desnacionalisar als *Kulturmaterial* pel bé mateix d'aquestos y de la humanitat sencera. Els *Kulturmaterial* no tenen cap més dret que sometres dòcilment als *Kulturtræger*, havent de ser llur única aspiració fondres lo abans possible en la corrent d'una civilisació extrangera però superior.

Tals eren les idees que dominaven en el mon fa uns quants anys, y dominen encara en els cervells endarrerits de bona part de sobirans y dels homes de Estat.

Donada la existencia de *civilisadors* y *civilisables*, la conquesta dels territoris dels segons feta pels primers, parexia una obra útil, encara que fos duta a terme ab violencia y a preu de forts sacrificis pecuniaris y vessant rius de sang. Es clar que 's comprenia que les nacions adultes eren irreductibles les unes a les altres, y per axò en Bismarck fins sent d'aquell criteri, veia prou clar que era impossible al poble alemany desnacionalisar al poble anglès. Mes no pensava igual respecte les nacionalitats petites. Aquestes podien ser xuclades fàcilment, y la conquesta del séu territori semblava aventatjosa.

Ab l'esperit simplista y infantivol que distingeix als homes d'Estat, quina ignorancia increible no té altra mida que la fatuitat, se representaven les coses de la manera més senzilla y elemental. No calia més que apoderarse d'un país ocupat per una nacionalitat petita, se li portava 'l séu esperit y se li imposava la séva llengua per la violencia; s'ordenaria que fos parlada en els tribunals, que se la utilisi en les oficines de administració pública, que se la ensenyi en totes les escoles. Al cap d'un cert nombre d'anys d'aquest règim draconià, tots els vensuts conexen la llengua del vencedor, el tom es donat, el resultat es vist, els vensuts son desnacionalisats. ¡Res més maligne que axò! Poblacions eterogenies devenen homogenies y l'ambient de la nacionalitat dels *Kulturtræger* s'escamparà, aumentant la séva potensa, esdevenint de bon fer altres conquestes y entretenintse l'aparell militar formidable sostingut pera portarho a cap.

El fons de la qüestió de centuries entre russos y polonesos prové d'aquesta antiga aberració de creure que l'assimilació de les nacionalitats petites es possible per la violencia.

Entre 'ls polonesos y 'ls russos s'hi troben vintisis milions de petits russians, quina cultura intelectual ha restat relativament retrassada. Russos y polonesos pretenen, uns y altres, assimilar els petits russians a llurs nacionalitats respectives per medis violents. Els russos, en els temps matexos de l'autocracia més rigida, no veien cap inconvenient en l'independencia de Polonia, mes savíen que 'ls polonesos, tantost lliures, podrien apoderarse de la Petita Russia; y a Moscou se creia que els petits-russians devien ser acoblats a la nacionalitat russa y no a la nacionalitat polonesa. Per evitar les tentatives de Polonia envers la Petita Russia, es per lo que 's creia indispensable a Moscou mantindre la Polonia sota 'l jou rus.

Totes les consideracions d'aquest ordre d'aquí en endavant se farán velles y no deuen preocupar un sol instant més als homes d'Estat dignes veritablement d'aquest nom; y axò per raons ben elementals. Els petits russians son devinguts a l'hora actual, perfectament concients de llur individualitat nacional. Ells han arribat també a l'edat adulta; no vólen ser ni russos, ni polonesos; no volen fondres ni dins l'una ni dins l'altra d'aquestes dues nacionalitats; tenen la ferma resolució de mantindres ells matexos y de ferse un bagatge intelectual complet en llur propria llengua. Els petits russians reivindiquen mentrestant una autonomía administrativa completa ab un parlament local domiciliat a Kief. Volen, además, que l'imperi rus se dongui una organisació federal, a fi de que 'ls drets de totes les nacionalitats hi siguin respectats d'una manera absoluta.

Lo que diém dels petits russians se aplica igualment als lituanians y als georgians. La revolta de les provincies bàltiques y la del Càucas en son prova immediata. En quant als finlandesos, sortadament ells han reconquistat sa completa autonomía.

***

Passa en les nacionalitats aglebades en altres Estats d'Europa lo mateix que passa en les nacionalitats aglebades en l'imperi rus. Búlgars, servis, rumans, grecs, tenen avui la conciencia ben clara de constituir centres independents de cultura intelectual. En Austria els txecs, els slovacs y 'ls slovens no 's resignen a desaparexe dins dels grupus alemany y magiar. Aquestes petites nacionalitats serven un patriotisme dels més ardents. Defensen llur individualitat ab un ardor sens límit y com més violencia intenten els alemanys y 'ls magiars pera assimilarlos, més indomable resulta la resistencia que ells operen a l'assimilació.

En una paraula, com a conseqüéncia del avens de civilisació, ja no hi han a Europa pobles privats de la conciencia nacional, com no hi ha més pobles en l'edat nómada. Mercè a les riqueses acomblades per l'agricultura y l'industria, mercè a la difusió de l'instrucció y la cultura, no perduren en ella societats que merexin el nom de *Kulturmaterial*. Segurament que 'ls indígenes australians no poden tenir pas la pretensió d'oposar una cultura intelectual originaria a la cultura que 'ls hi han dut els anglesos. Mes en Europa les circonstancies son completament diferentes y tots els séus pobles han arribat a la fase de la nacionalitat adulta.

Donada aquesta circonstancia, la conquesta política del passat, pren un altre aspecte. Quan s'anexionaven provincies facilment assimilables, llur adquisició podía constituir una aventatja, una forsa per l'Estat conqueridor. Mes avui, quan s'anexionen provincies que resten necessariament refractaries, llur adquisició, lluny d'ésser una forsa, esdevé una feblesa, lluny de constituir una aventatja, constitueix un inconvenient.

Europa ha arribat, doncs, an aquella fase de l'evolució històrica, que la conquesta brutal ja no dona profit.

Y axò encara com a conseqüencia de una altra serie de circonstancies de l'ordre polític interior.

Paralelament ab l'avens de les intelligencies, marxa l'avens de les llibertats públiques. Poc a poc els governs absoluts son reemplassats per governs constitucionals y 'l sufragi universal tendeix a esdevenir la base de l'organisació electoral. Encara que no s'hagi introduit en tots els países europeus, s'adivina que ho serà en un avenir poc lluny. Per motiu del sufragi universal, les nacionalitats refractaries, englobades en el sí dels Estats constitucionals constituexen un veritable perill pera les nacionalitats dominatrius. S'ha vist ben bé axó en el Parlament de Westminster, ont vuitanta diputats irlandesos han pogut, en un moment determinat, paralisar casi enterament la vida política del Regne Unit. En el Congrés dels zemstvos, a Moscou, en novembre de 1905, els russos ja s'han preguntat si la presencia dels polonesos en el Parlament de Petersburg no constituiría pas un seriós perill. Totom sab a quina impoxansa ha arribat Austria Hungría, per motiu dels diferents nacionals que conviuen dintre séu.

Fets del ordre polític s'afegexen, per tant, als fets d'ordre intelectual pera convertir pera lo successiu a Europa les conquestes brutals en desaventatjoses.

Sembla, per lo dit, que la conclusió s'imposa. Si les conquestes son desaventatjoses als forts, aquestos, pel séu mateix interès, deurien renunciar a ferne. Mes com renunciant a les conquestes l'aparell militar que s'aguanta resulta inútil y se'l pot suprimir, ens podèm desarmar y organisar la federació dels Estats civilisats. Allavors l'horrible pesadilla que 'ns oprimeix tindría una fi, y podriem desplegarnos al impuls fecond de la seguretat internacional.

¡Ai! quan lluny estèm d'axò. Mes, ¿per què? Perque 'ls homes que dirigexen les societats son cegos, perque estàn enfonzats en rutines, perque reis, emperadors, presidents, ministres, senadors, diputats, publicistes, periodistes, fins aquells que dirigexen l'opinió y la política, no volen veure una veritat que mentrestant els crema 'ls ulls, o sía que les circonstancies se modifiquen constantment sobre la terra y que les conquestes brutals no resultant ja aventatjoses, han acabat pera 'l futur y per sempre.

JAUME NOVICOW

(De *Le Courrière Européen*)

Aires de refresc

De *Nuevo Mundo:*

«Aparentemente, somos una nación; vivimos en régimen democrático, con todos los derechos de la plena ciudadanía: tenemos, ejército, marina, tribunales, universidades, administración, todos los órganos de los Estados modernos; disfrutamos de los prestigios de una Hacienda sólida; ostentamos las galas y gozamos las ventajas de la cultura, tanto como el más adelantado de los pueblos contemporáneos. En la realidad, somos un Estado de artificio superpuesto á un pueblo é instalado en un país, sin que el uno y los otros, al través de cuatro siglos, se hayan compenetrado y confundido como es menester para formar una nación; vivimos bajo un pseudo constitucionalismo en que ni los derechos son amparados ni los deberes impuestos por una verdadera opinión, asiento y condición inexcusable de las democracias; la Hacienda pública finge prosperidades de *superavit* con los despojos y el *déficit* permanente de la hacienda privada; los servicios del Estado no tienen otra eficacia que la de mantener á medias á las clases que los prestan ó los simulan, y de aquella cultura contemporánea nada se encuentra ó se encuentra sólo el ansia de alcanzarla en cuanto se penetra un poco en uno cualquiera de los aspectos de la vida individual ó ocolectiva.

Este problema de España, al convertirse en Cataluña en «cuestión catalana», parece más grave porque las condiciones típicas del pueblo y del país hacen más violento allí que en parte alguna de España aquel contraste entre las apariencias y la realidad, y como Cataluña tiene una forma propia de expresión, y ella y Portugal son las únicas porciones de la península ibérica donde se ha conservado con algún vigor el sentimiento del patriotismo, la cuestión catalana es dentro de Cataluña una verdadera cuestión nacionalista y parece aquende el Ebro una cuestión separatista.

El mal se padece por igual en toda España; su estrago en el agotamiento del país y de la raza es seguramente mayor en otras regiones que en Cataluña, en el centro mayor que en el litoral; pero, por condiciones de carácter, de historia y de posición no produce los mismos efectos ni se muestra bajo las mismas formas. La ausencia de la vida pública y el caciquismo inextirpable que es su consecuencia, el quietismo tradicionalista en materia económica y el agiotismo que es su reverso, el movimiento emigratorio inconsciente y el no menos inconsciente anarquismo, sangría de cuerpos y de almas abierta en la sociedad española, muestras cada día más acentuadas de una tristísima incapacidad para la vida colectiva, son efectos y manifestaciones del problema de España fuera de Cataluña y negaciones del patriotismo, peligros para la patria mucho más graves que el Catalanismo, aun cuando éste cae, bajo la exasperación producida por el propio orgullo ó por los agravios extraños, en las últimas consecuencias de un sentimiento nacionalista.

Porque el verdadero patriotismo, no este patriotismo verbalista, de ideas yertas y de imágenes relampagueantes ó meramente de frases sonoras, muy semejante al catolicismo de los que aclaman á los santos y enriquecen su culto, viviendo de espaldas á Dios, no es en substancia más que el egoismo de entidades colectivas nacionales, y donde los individuos, aunque coincidan en la afición y en el apego á una misma tierra y á unas mismas cosas y á unas mismas costumbres, aun cuando esa afición y ese apego lleguen á la exclusión de cualquier otra tierra y de cualesquiera otras cosas y costumbres, no han constituído una de aquellas colectividades. ¿Cómo ha de existir, cual sentimiento impulsor fecundo, el patriotismo? España, dichosea en paz con los que creen que esto es una blasfemia, no ha pasado nunca de ser una afirmación geográfica, y no de geografía física que es, al fin y al cabo, obra de la Naturaleza, sino de geografía política, obra exclusiva de los hombres; porque sus regiones diversísimas en lo material y en lo espiritual, jamás se han confundido en una sola colectividad nacional, y el patriotismo español ha sido siempre ó un patriotismo de ideas que ha convencido á las inteligencias, ó un patriotismo de imágenes que ha producido sensaciones estéticas y exaltaciones heroicas, nunca un patriotismo de sentimiento, capaz de mover á la voluntad, soberana de la vida, de la que es tan categórica negación el quietismo en que para la vida colectiva yacen regiones enteras, como el heroismo que llena páginas esplendorosas de nuestra historia.

Y como Cataluña, por razones que no caben aquí y en otra parte expondré, en medio de la desnaturalización impuesta por el uniformismo centralista, ha conservado en parte su personalidad y ha conservado, sobre todo, y aun mejorado en estos últimos tiempos, el instrumento por esencia de las personalidades colectivas nacionales, el idioma, percibe más claramente que los demás el desastre que para todos es el problema de España, y ha salvado de la catástrofe un caudal relativamente grande de aquel patriotismo de sentimiento y objetivo que, al chocar con el patriotismo doctrinario y lírico que por aquí impera, choque tanto más violento cuanto que chocan también los idiomas diferentes, produce el estado de alma y la situación de cosas que han obligado á los senadores y diputados catalanistas á publicar el folleto que comento.

. . . . . .

Desde el Conde-Duque hasta Cánovas, ¡en cuántas páginas impresas ó manuscritas se halla la afirmación del artificio sobre el cual se constituyó y se pretendió siempre mantener la nacionalidad española, desnaturalizando las nacionalidades particiales con que había que integrarla! Pues la conclusión era siempre la misma: hay que reforzar la desnaturalización, hay que vigorizar la uniformación impuesta, hay que seguir pidiendo á las ideas doctrinarias lo que no se quiere tomar de los sentimientos vivos, á los arbitrios urdidos laboriosamente lo que no se quiere ver en la realidad inexcusable.

Pues á esa mentalidad responde la prensa de Madrid, y ella impera en la casi totalidad de los españoles que figuran como capaces de conocer y de apreciar el mal de que nos dolemos todos. Hay que reconocerlo por doloroso que sea: las personalidades regionales se han desdibujado hasta su completa desaparición como concepto consciente que de sí mismas debieran tener ellas, sin que haya surgido la personalidad de la nacion española.

..... Estoy cada vez más convencido de la eficacia del regionalismo como fuerza social en que apoyarse para resolver el problema de España, antes de que, como el de Turquía ó el de Marruecos, llegue á convertirse en problema mundial que los demás vengan á suprimir ya que no á resolver. Si ese problema tiene su raíz en la falta de sentimiento nacional, es evidente que no habrá solución mientras ese sentimiento no se haya creado. En medio de los egoismos individuales y de los particularismos de clase, únicos sentimientos que participan hoy en la vida pública de España, yo no sé de otra fuerza moral en que puedan apoyarse los directores de la sociedad, para crear aquel sentimiento, que el regionalismo, el amor á la propia personalidad regional, vigorizándolo donde ya está más ó menos organizado y trayéndolo á vida activa donde sólo está latente en las almas.

Y por esto me parece la mayor demencia la política que se viene siguiendo contra el Catalanismo y que ahora aparece en todo predominio, pues creo que en vez de decirle un día y otro, con la injuria más que con el consejo, que españolice á Cataluña gritando viva España, debemos pedirle que nos ayude á crear España catalanizando á Cataluña, como ayudarán á crearla todos los que procuren vigorizar la propia personalidad regional, cosa que no consiste en partir en pedazos este Estado artificioso que tanto estrago ha producido, para repartirlo por las regiones, después de haberlas incapacitado para la vida autónoma, sino en restaurar esas personalidades naturales para que naturalmente formen todas la personalidad viva, no supuesta, de España».

SALVADOR CANALS

***

De *Nuestro Tiempo:*

«El motín de parte de la oficialidad de guarnición en Barcelona provocó en nuestra prensa de cobardía y de mentira un estallido de antipatriótica patriotería, que no ha sido, en su fondo, sino un acto de adulación al incipiente dogma de la infalibilidad del sable.

Si la guarnición de Barcelona, toda ella, hubiera adoptado una actitud francamente revolucionaria; si, armados de todas armas y como en los antiguos y famosos pronunciamientos, hubieran amenazado con ocupar militarmente á Barcelona, y gobernarla ellos si el Gobierno no la gobernaba como creen que debe ser gobernada, en tal caso la protesta habría sido genuinamente militar; pero tal como se ha llevado á cabo, aunque ejecutada por militares, no ha sido protesta militar, sino meramente un motín de oficiales.

Es fundamento de las sociedades civilizadas que nadie tiene derecho á tomarse la justicia por su mano, y menos que otros cualesquiera aquellos á quienes se supone encargados de hacer cumplir, en última instancia, por la fuerza los fallos de la llamada justicia. El sable, ó se saca para dar con él de filo, ó se le tiene envainado; para lo que no debe nunca desenvainarse es para dar con él de plano.

De todos modos, es uno de los más tristes síntomas de la anarquía que parece estar devorando á España, de esta anarquía desde arriba,—y desde muy arriba—á que parece ha venido á parar aquella revolución, también desde arriba, que, como necesaria, proclamaba Maura.

Conviene ponerse en guardia, desde luego, contra la especie de que los militares sientan el patriotismo más vivamente que los demás ciudadanos, lo cual es tan falso como suponer que los sacerdotes sean más religiosos que los demás hombres, ó que los profesores tengamos más amor á la cultura que los que no lo son. Hay que reaccionar contra la tendencia de que eso que se llama la religión del patriotismo asuma formas militares.

La cuestión de las formas de gobierno, y si es preferible la Monarquía á la República, es una cuestión casi escolástica y que no tiene sentido fuera de lugar y tiempo determinados. Una y otra forma, tienen, como enseñaba muy sabiamente Pero Grullo, sus ventajas y sus inconvenientes; pero entre los inconvenientes de la Monarquía es uno de los mayores el de que el Jefe del Estado propenda á aparecer ante los súbditos, y á sentirse él en sí mismo, no ya como el primer ciudadano, puesto sobre todas las diferencias de clases, condiciones y profesiones; mas ni aun como el Sumo Sacerdote—cual sucedía en la antigüedad — ni como el primer magistrado, sino como el jefe del Ejército. Aparece más como militar que como paisano, y su pueblo se compone más de paisanos que de militares; pertenece á una casta, en vez de estar sobre ellas. Su educación predominante, si es que no en el fondo exclusivamente militar, le hace un Soberano poco apto para el estado de paz, que debe ser el estado normal de las sociedades cultas.

Civilización se deriva de civil, y el lenguaje encierra muy hondas enseñanzas.

Otras muchas falacias pueden citarse al respecto, y entre ellas lo de reservar la frase de «dió su vida por la patria» para aquel á quien se la arrebataron violentamente mientras sostenía, con las armas en la mano, el partido que el Gobierno de su patria le mandó sostener, como si no diera también su vida por la patria aquel que la consume día á día en servicio de su cultura y su prosperidad.

Si el sentimiento patriótico ha de sostenerse y perdurar teniendo por base capital la forma militarista de él, hay que confesar que al sentimiento patriótico le quedan ya pocas raíces en España y que acabará por borrarse.

Acaso en el fondo del choque habido en Barcelona no hay sino dos maneras de concebir, y más que de concebir de sentir la patria, y es una precipitación de juicio, y no otra cosa, el afirmar, desde luego, que los unos representaban el patriotismo y el antipatriotismo español los otros.

Así como los teólogos acostumbran decir que niega un misterio quien niega la explicación que ellos dan del tal misterio, así es muy frecuente que en todos los órdenes, pues en todos domina aquí la especial manera de discurrir que llamaré teológica, se afirme que niega la base que a ese hecho, sentimiento ó idea le presta quien tal afirmación hace. El que para explicarse el orden moral necesita, ó cree necesitar, recurrir á la doctrina del libre albedrío, acusa á quien niega que tal libre albedrío exista de que quita todo fundamento al orden moral y suprime, por lo tanto, el orden moral mismo.

Y así, tal vez ocurre que á quienes buscan asentar el sentimiento de la patria española sobre otras bases que las proclamadas por tradición, se les acusa de negar esa patria.

Se dirá que en ciertas regiones de España hay personas—muchas más de lo que se cree—que en su fuero interno reniegan de ser españoles. Yo conozco á muchos que se encuentran en este caso; pero sostengo que esos mismos, mientras creen renegar de ser españoles, reniegan, en realidad, de muy otra cosa, y añado que es en tales espíritus en los que están cuajando las más fuertes raíces del futuro patriotismo español, sin que ellos se percaten de semejante cosa.

. . . . . .»

MIGUEL DE UNAMUNO

*** ROSS: Carissima cosina, jo us prego, dominèuvos... No goso parlar més; però crudels son els temps, quan nosaltres som traidors sense saberho; quan oím rumors de lo que temèm, emperò no sabèm lo que temèm, ans flotèm d'aci d'allí, moventnos en una mar selvatge y violenta... Les coses en sent a lo pitjor han d'acabar o be pugen altre cop al punt ont eren.

(*Macbeth* — Act. IV — Esc. II)

Guillèm SHAKESPEARE

Les eleccions angleses

Les eleccions del 1906 marcaràn una data en la política anglesa. En certa manera podriem dir que constituexen una vera revolució en les costums polítiques d'aquell país.

Mai s'havía donat el cas d'un camvi tant radical en l'opinió pública anglesa, mai el nou partit pujat al poder havía obtingut una majoría tant nombrosa.

Quan M. Balfour presentà la dimissió del ministeri, tenía encara una majoría considerable en la Cambra del Comuns. Doncs ab tot y axò, dels 670 membres de que consta aquesta Cambra, y dels que ara, en el moment d'escriure aquestes notes, ja n'hi han 529 de elegits, el partit unionista conservador no ha lograt treuren trionfants més que 124.

¿A què obeeix aquesta virada de la opinió pública anglesa? Senzillament a que 'l país estava cansat de l'imperialisme reaccionari dels Balfour, Chamberlain y C.ª, imperialisme que sols resultava en profit d'unes quantes individualitats, d'uns quants capitalistes, contra tota la colectivitat, contra tot el país. Les tendencies reaccionaries de l'últim ministeri conservador, la séva llei de ensenyansa, l'amenassa d'un encariment de la vida que la reforma fiscal preconisada per en Chamberlain representava, axò, junt ab el malestar que les carregues financieres de la guerra Sud-Africana havien produit sense que 'l país tingués confiansa en les mides que els conservadors oferien pera curarlo, espliquen aquest cas únic en els anals del parlamentarisme anglès; un ministeri que, de bella arribada al poder, obté una nombrosa majoría sobre la suma de totes les oposicions reunides.

Pera compendre l'importancia de aquest fet, s'ha de tenir en compte que l'opinió anglesa se modifica ab una extremada lentitut y segons una mena de ritme constant, matemàtic. Tant es así que 'ls leaders dels partits anglesos, ab l'estadística a la mà, poden pronosticar ab certitut, com recordèm que una vegada ho feu en Glasdtone, el temps just en que serán poder, per efecte de haver obtingut una petita majoría parlamentaria, y sense perill d'errarse molt.

Y es que la democracia anglesa no té la pretensió d'intervenir directament en el govern de l'Estat; la democracia anglesa té conciencia de que ab el séu vot encarrega a una classe de politics aquest govern y els el dexa tant com llurs errors no perjudiquen massa declaradament els interessos generals. Per axò 'l govern té sempre la seguretat de esser fortament apoiat pel país en tots els esforsos que fassi desde 'l poder; però ab la certesa de que li seràn encarregades totes les responsabilitats si fracassa la séva tendencia.

Es lo que ara 'ls ha passat als unionistes. Llur acció havía fracassat per complert en l'esperit del país: representava un perill pera la vida interior de la colectivitat anglesa. Y axò esplica llur actual desastre.

La magnitut d'aquest es tremenda.

Els resultats coneguts fins ara son els següents. Dels 529 diputats elegits ne corresponen: 280 als lliberals, 44 al partit obrer, 81 als nacionalistes irlandesos, 124 als unionistes-conservadors, lo que dona una majoría de 30 vots en el Parlament als lliberals.

No es de creure que les circunscripcions qual resultat manca conexer alteri gran cosa aquesta ponderació de forces, perquè, y es digne de tenirse en compte, no son solament les ciutats les que s'han demostrat contraries a la política conservadora; els pobles rurals han dit prou clar també la llur hostilitat a dita política. Y remarquèm que, malgrat el prestigi personal que la llur posició 'ls donava, bon nombre de membres de l'últim ministeri, y entre ells el mateix Balfour, se n'han fet llur acta de diputat.

Pera atenuar quelcòm aquesta desfeta, els conservadors han volgut presentar als obrers y als nacionalistes com aliats dels lliberals. Sir Henri Campbell-Bannermann, ha prou desmentit categòricament semblant afirmació, mes els periòdics conservadors com el *Times* y tots els partidaris de Balfour y Chamberlain, han continuat escampant la llegenda de que 'l primer ministre havía pactat ab Mr. Redmond, prometent concessions als obrers.

Y heus aquí un signe característic de les darreres eleccions; el triomf dels candidats del *labour party*. Es un element nou que apareix en l'horitzó de la política anglesa y que pot ésser de feconds resultats en l'avenir.

Aquesta aparició té una doble importancia. En primer lloc trenca els mottlos vells dels partits anglesos, aquella tradicional divisió en *whigs* y en *torys* que semblava definitiva.

La vinguda al Parlament dels diputats obrers demostra un avens en les costums polítiques angleses, avens que fa possible, el multiformisme dels partits, la concreció dels diferents matissos d'idees polítiques, que la complexitat de la vida moderna elabora, en diferents nuclis ab personalitat propia y arrels en l'opinió. La marxa de la política en devindrà més complexa, però estarà més d'acord, serà una representació més real y efectiva de la vida total del país; aquesta y la política formaràn una armonia perfecta.

No crec que triguèm gaire a veuren les proves. Fins avui les agrupacions obreres s'havíen desinteressat per complert del govern del Estat. Lluitaven per llurs interessos econòmics en el camp de les relacions privades. Però les tendencies restrictives de llurs drets, iniciades darrerament en les esferes governamentals, els han obert els ulls, els han fet compendre que sense una intervenció directa en el Govern, en la política, tenien en perill totes les ventatges conseguides ab llur organisació en les lluites econòmiques. Axò esplica que s'hagin llensat a l'acció política y tan decididament, que de bella escomesa han lograt constituir una forsa parlamentaria ab la qual tindràn de comptar tots els governs.

Es de creure que aquesta forsa anirà crexent en successives eleccions. Y pot venir día en que 'ls obrers y els nacionalistes — dues tendencies que, encara que oposades en aparensa, no son més en el fons que dues modalitats d'un mateix ideal de lliberació, — siguin els àrbitres de la política anglesa.

Y allavors, contraposat al lliberalisme inactiu, espectant, de fins ara y a l'imperialisme conservador, que 's traduía en l'interior del país en un intent de concentració de poder, en una reacció y en l'exterior en un esperit de dominació guerrera, es d'esperar que vingui un lliberalisme actiu, intervencionista, aquell socialisme-imperialista o imperialisme-socialista del que 'ns parlava no fa gaire en Cebrià de Montoliu, qual doble acció pot traduirse armònicament en una lliberació econòmica de estaments, en una lliberació política de nacionalitats.

P. P.

Jocs florals de Lleida

S'ha publicat el cartell de la onzena festa, convocada pera 'l 14 de maig vinent.

Se concedexen els tres premis ordinaris de l'*Englantina d'or y argent*, *Viola d'or y argent* y *Flor natural*, als acostumats temes. Y además, els següents premis extraordinaris:

Un obgecte d'art, del Ajuntament de Lleida, al millor quadret descriptiu del Aplec de Butsenit.

Una escrivanía artística, del senyor Arquebisbe de Granada, a la millor poesía que seguexca en mèrit a la premiada ab la Viola.

Un obgecte d'art, de la Diputació provincial de Lleida, a la millor colecció de paraules o modismes catalans peculiars de qualsevol comarca de la provincia de Lleida.

Una ploma d'or, del Colegi d'Advocats de Lleida al autor del millor treball sobre el tema: «Vestigis que en els monuments, lleis y llenguatge dexà a Lleida la dominació arábiga».

Un exemplar luxós, de poesies den Angel Guimerá, ofert per la Permanent de la «Unió Catalanista», a la millor y més detallada «Biografía crítica del patrici Bach de Roda».

Un obgecte d'art, de la Redacció de *La Comarca de Lleida*, a la poesía que seguexca en mèrit a la que obtinga l'Englantina.

Un obgecte d'art, de l'Associació catalanista d'Almenar «Lo Segrià», al millor compendi d'historia de Catalunya, apte pera popularisar ab senzillès y breument llur personalitat y la justicia de ses reivindicacions.

Un obgecte d'art, al treball poètic que millor relati la presó del Primpcep de Viana a Lleida.

Un obgecte d'art, de D. Miquel Agelet y Besa, a la millor novelsta de costums, o episodi basat en un fet històric de nostres comarques.

Un obgecte d'art, del President de la «Associació Catalanista de Lleida», a la millor poesía de tema lliure.

Formen el Jurat calificador: en Magí Morera y Galicia, advocat, President; en Manuel Roger de Lluria y Mensa, advocat, Vispresident; en Domingo Sala y Rexac, advocat, Vocal; n'Alfred Pereña y Rexacs, advocat, Vocal; en Joan Iglesias, Secretari.

Les composicions s'han de dirigir a casa el Vispresident del Jurat, Palma, 6, según, Lleida, fins al 25 d'avril vinent.

NOTES POLITIQUES

El diputat republicà federal senyor Salvatella ha interpelat al ministre de la Governació sobre l'actitut de determinada prempsa que porta títols militars, respecte a la situació actual de Barcelona.

Es el cas que mentres son sospesos y denunciats els periòdics catalanistes y empresonats els séus directors en virtut d'articles que's consideren contra la patria, la prempsa madrilenya ha tingut fins ara carta blanca pera insultar als catalans y pera excitar al extermini de Catalunya.

Si aquí un periòdic hagués dit la barbaritat de que calía arrasar a Castella y sembrarla de sal, ben segur que a hores d'ara l'aldarull que aquest concepte hauría armat a Madrid hauría sigut suficient pera que 'l govern hagués extremat els ja excessivament extremats procediments que 'ns aplica, lo que no ha obstat pera que la frase precedent hagi sortit impresa en un periòdic, *Ejército y Armada*, substituint el nom de Castella pel de Catalunya.

Axò, dexant de banda que constitueix un delicte de separatisme—com digué 'l senyor Salvatella—es un acte de cobardía, considerant la situació especial que pesa sobre 'ls autonomistes y que no 'ls dexa llibertat pera la defensa.

Però no es axò encara lo pitjor, sinó la resposta donada pel ministre de la Governació al diputat per Figueres, de que la excitació al anorreament de Catalunya formulada per l'esmentat periòdic no era penable, quan no ignora el comte de Romanones que per dir molt menos alguns catalanistes sofrexen presó actualment a la Model de Barcelona y alguns altres més estàn subgectes a procediments judicials.

***

Aquestos díes els diaris van plens de les anades y vingudes de Sant Sebastià a Biarritz.

Son detalls de vida privada que al esperit català no preocupen.

Aont el principi monàrquic tingui arrels fondes no pot passar axis. O sinó vegis lo que diu Bagehot, parlant de la monarquía anglesa:

«Tot sovint, quan se llegeix que la Reina ha passejat per el prat de Windsor o que 'l príncep de Gales ha estat al *derby*, sembla, a primera vista, que axò es donar una atenció excessiva y massa importancia a coses petites; però no es axis y cal explicar com els actes d'una viuda aislada y d'un jove desocupat com el príncep de Gales poden tenir tant interès pera nosaltres... La monarquía es una forma de govern que concentra la atenció pública sobre una persona, qual acció a tots ens interessa».

Catalunya té massa feina als séus tallers, en les séves fàbriques y en les séves escoles pera tafanejar en lo íntim de les families. Li preocupa massa el treball y la llibertat pera baxar an aquestes menudencies. Per axò cada cop que s'entrebanca ab noves que 'l séu esperit no solicita, tanca el periòdic y sen torna a la feina.

Axò sí, alegre y esperansada. Ab brillor als ulls y una tonada als llavis. Una tonada que cada día 's va semblant més a *La Marsellesa*.

***

Volèm reproduir a continuació y sense comentaris, que les circonstancies no els permeten tals com deurien ser, una taca d'odi y de mentides.

Es del diari *Ejército y Armada*, que té per subtitol *diario defensor de sus clases activas y pasivas*.

Guàrdintla nostres lectors:

«Entre las muchas cartas que recibimos de Barcelona contestando á nuestros artículos, hay unas sensatas y correctas, y otras que por lo soeces no merecen mencionarse.

Y como en algunas de las primeras se invoca que el pueblo catalán es laborioso, inteligente, honrado y que paga con exce-

so sus tributos, hemos de permitirnos indicar lo que ya otra vez dijimos comparando á Madrid con Barcelona.

Los tributos que paga Madrid son, por todos conceptos, muy superiores á los que paga Barcelona, donde á juzgar por los datos que vamos á aducir, debe haber una enorme ocultación de propiedad.

La provincia de Madrid, con 684,000 habitantes, paga 60 millones de pesetas, mientras que la de Barcelona, con 876,000, sólo paga 37 millones.

La decantada industria y fabricación catalana paga poco más de siete millones de pesetas, mientras que la madrileña, sin grandes fábricas ni industrias, paga cerca de doce.

Cada habitante de la provincia de Madrid viene á salir pagando 87'80 pesetas, mientras que los de Barcelona sólo resultan á 42 48.

¡Y aún hay catalanistas!

A esto hemos de añadir que el obrero catalán, al menos en Barcelona, trabaja menos horas que en Madrid, gana más, se pasea por las tardes y se permite el lujo de andar en cafés, cosa que aquí sólo los días festivos, puede hacer el obrero madrileño.

Si la aspiración general es de llegar al idioma, á la medida y á la moneda única, comencemos por desterrar el catalán y los demás dialectos para ir derecha y resueltamente al castellano, con lo cual se evitará no poco del catalanismo.

Y los que no quieran ser españoles que emigren de España y vayan á otros países donde puedan implantar libremente el catalanismo, pues de seguir así las cosas, pediremos á todas las provincias de España que dejen de surtirse de esos malos y caros géneros catalanes, á los que pueden substituir los ingleses con gran ventaja.

Y ahora al artículo de El Correo Catalan *del sábado 20, titulado «En justa defensa», sólo hemos de contestar que la tierra donde los naturales toleran y dejan impunes los gritos de muera España y consienten la circulación de grabados en que la bandera española es grosera y cobardemente insultada,* MERECE SER ARRASADA Y SEMBRADA DE SAL».

***

La Correspondencia Militar, contestant al telegrama del Duc de Bivona, diu que la séva actitut respecte a la situació de Catalunya no pot ser més prudenta y correcta.

Lo qual no obsta pera que, a seguit, comentant la manifestació d'*El Diluvio* d'aquesta capital, de que *Cataluña ha sentido la fiebre de nueva actividad y ha soñado y sueña venturosamente hacer de la capital del Principado la primera población mediterránea, rica, fuerte y libre*, digui ab una *sans façon* admirable: *Lo malo es que antes de que venga lo que integra ese exabrupto hame dado en la nariz que habrá palos.*

D'axò en diu *La Correspondencia Militar* actitut prudent y correcta.

***

Ha sigut denunciat el periòdic de Bilbao *Euskalduna*, per un article comentant la conducta d'aquelles autoritats, y empresonat el séu propietari que s'ha declarat responsable del treball objecte de la denuncia.

Es lo que dièm nosaltres: ¿Quina necessitat tenía 'l Govern de sospendre les garantíes de Barcelona, si allí aont els drets constitucionals estàn vigents, procedeix en la matexa forma que aquí?

Més valdría suprimir d'una plomada aquell article en el que 's reconeix a tot espanyol el dret d'emetre lliurement les séves opinions de paraula o per escrit, doncs per nosaltres resulta tan ventatjós com el que faculta pera tenir cotxe propi an els que no tenen ni deu cèntims pera anar en tranvía.

***

El Poble Català se sent honrat de les generals manifestacions d'afecte que els darrers acontexements li han portat. Mercès a tots.

Si algú, un sol, ha sigut una excepció, no ho esmentèm ni 'ns causi agravi. Pensèm en l'agermanament total dels autonomistes, en la necessitat de estrenye nostre files y mantindre ben clara y ben honrada la nostra acció.

En els instants de dol les families envolten afectuoses la llar pairal. En les hores de desgracia els batallons formen el quadro al redós de la bandera.

Posemhi nosaltres brases d'amor ben ardentes en la llar social de nostra terra y axequemla alta, dreta y gloriosa la bandera d'autonomia.

¡Y que visqui per sempre Catalunya!

TEATRES

PRINCIPAL: Els tres tambors, visió musical en tres quadros, lletra de l'Adrià Gual, música de l'Enric Morera.

Es lo més ensopegat que ha fet fins ara l'empresa Graner. Lletra, música y presentació s'armonisen a meravella, produint un conjunt hermosíssim. Y la raó d'aquest acert, an el meu entendre, està en que l'assumpte fuig de tot element fantàstic: es una cosa real, ab la realitat relativa d'un conte blau, per xò. Fins avui, la direcció del Teatre Principal, no ha demostrat posseir les qualitats necessaries pera presentar, ab aire de *verossimilitut*, les coses fantàstiques; tot li sortía ab una aparensa de realitat que destruía 'l misteri; les aparicions, els elements sobrenaturals, prenien cos en l'escenari ab la matexa corporeitat que'ls veins de butaca. Mes axò, que era un gran defecte tractantse de llegendes com el *Comte l'Arnau*, se torna una qualitat en quadros de vida com *Els tres tambors*. Es una guía que pot servir de molt a l'empresa del Teatre Principal.

Tota la música que l'Enric Morera ha escrit pera l'obreta es deliciosa, ab un caient popular encertadíssim. Hi ha sobre tot en el primer quadro un motiu de sardana que es una petita joia. La lletra den Gual, reduída a la més mínima expressió com es natural tractantse sols d'un pretext pera el quadro escènic, conserva tota l'ingenuitat d'una rondalla. Y les decoracions den Moragas y Alarma principalment la del primer quadro que es superba de color y de ben construída, enmarquen dignament l'obra del director d'escena, qual treball de combinació d'agrupaments no té tara.

En fí, un èxit merescut.

Y ara voldría dir quelcòm respecte a la marxa de la temporada en aquell teatre, a la manca d'un pla definitiu que sembla haverhi; més com axò podria semblar quelcòm de censura, no vui aigalir les alabances que l'empresa Graner es mereix per la manera digna d'haver posat *Els tres tambors*. Ne parlarèm doncs un altre día.

P.

MOVIMENT AUTONOMISTA

Catalunya

Sabadell. — Degut a les presents circonstancies ho sospès la séva publicació 'l periódic catalanista *Joventut*.

Per igual raó també dexa de publicarse el setmanari *El Federal*, que veia la llum en aquesta ciutat.

Sentím la resolució que abdós s'han vist forsats a pendre.

El Federal té sobre d'ell tres denuncies, y per la darrera d'elles el jutge, segons ens diuen, ha decretat la presó del séu Director sense admètreli fiansa. No trobantse actualment dit senyor a Sabadell, no ha pogut complimentarse aquest auto.

***

Molins de Rei. — La Junta directiva de l'«Agrupació Catalanista de Molins de Rei» ha quedat constituída en la següent forma:

President, Josep Amat; Vispresident, Angel Bogatell; Vocal primer, Carles Martí; Vocal segón, Cebrià Castellet; Bibliotecari, Antoni Martí; Tresorer, Josep Campmany; Secretari, Lluis Fàbrega.

***

Mora d'Ebre. — Ha sigut detingut y conduit a Barcelona 'l distingit advocat catalanista D. Joan Piñol y Jardí, al qui sembla se 'l acusa d'haver enviat un telegrama particular a una empresa periodística de Barcelona, després del 25 de novembre, en que 's comentaven aquells actes. Ho sentím.

***

Cassà de la Selva. — El Diputat provincial regionalista D. Pere Llosas ha donat una notable conferencia en el local del «Orfeó Catalunya» sobre el tema «Influencia de les tradicions locals en les Belles Arts».

Va ser molt ben rebut.

***

Sant Pol. — Reunida en aquesta vila la Junta de l'«Associació Catalanista de la Costa de Llevant» el día 25 del passat, acordà l'admisió d'alguns socis, y tenint en compte la importancia que pera la vida de les moltes Germandats que hi ha establertes en els pobles d'aquesta comarca pot tenir la nova llei del timbre que 'ls hi obligarà a pagar deu cèntims ab un sagell, cada mes y per cada germà, perjudicant injustament a la clase treballadora, determinà:

Primer. Dirigirse als Ajuntaments de la Costa pera que 'n protestin y demanin al Ministre la derogació de dita llei, feta en aquest punt sense calcular les séves conseqüencies.

Segón. Endressar l'«Associació» una instancia ab el mateix obgecte al President del Concell de Ministres, y altra a un dels diputats catalanistes, pregantli que junt ab els séus companys fassin els medis aprop del Govern pera que no tiri avant la llei en aquest punt de referencia.

Tercer. Havent tingut noticia de que l'Ajuntament de Canet de Mar havia pres en el matí del mateix día la iniciativa en aquest assumpte, enviant al efecte un telegrama al Ministre de Hisenda, s'acordà enviarli una comunicació felicitantlo.

Barcelona

Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou. — El Concell directiu ha quedat constituit en la següent forma:

President, Anton Daunas; Vispresident primer, Eugeni Baig; Vispresident segón, Benet Portabella; Secretari, Andreu Botey; Vissecretari, Francesc Deulofeu; Vocal primer, Pere Virgili; Vocal segón, Miquel Pifarré; Vocal tercer, Francesc Vilalta; Bibliotecari, Josep Giralt.

***

Associació Artistic-catalanista del Poble Nou. — El dissabte tingué lloc en l'hostatge d'aquesta «Associació» una vetllada literaria-musical, que 's vegé tan concorreguda com totes les que acostuma celebrar aquesta entitat.

Se llegiren hermoses poesíes pels senyors J. Bosch, M. Hostench, C. Elías, Cartanyà, P. Puigmal y Perdigo, que obtingueren sorollosos aplaudiments, donantse per acabat l'acte després d'un breu parlament del President de la Comissió de propaganda, Sr. Puigmal (J.)

Avui dissabte, si l'autoritat ho permet, tindrà lloc el comens de la serie de conferencies instructives que 's proposa donar aquesta entitat, corrent la primera a càrrec de D. J. Puigmal, desenrotllant el tema «Llegislació catalana, sa historia y son carácter»; la segona estarà a càrrec del Sr. Pau, desenrotllant el tema «La progectada Exposició Universal de 1908».

***

Ateneu Obrer del districte tercer. — Per resultat de la renovació de càrrecs, efectuada en l'últim Concell general celebrat, el Concell directiu de dita Associació ha quedat constituit en la següent forma:

President, D. Josep Oliveras; Vispresident, D. Josep Pi; Comptador, D. Ramón Paris; Tresorer, D. Joan Vidal Vinardell; Bibliotecari, D. Josep Barbany; Arxiver, D. Francesc Sanllehí; Secretari primer, don Jaume Arqué; Secretari segón, D. Jaume Roldós; Vocal primer, D. Josep Guardiola; Vocal segón, D. Esteve Borràs; Vocal tercer, D. Josep Franquet; Vocal quart, don Pere Rovira.

***

Ateneu Obrer del districte segón. — Diumenge passat va celebrarse en aquesta important entitat el Concell general ordinari de socis que prescriuen els Estatuts, un de quins obgectes era la renovació del Concell directiu, pera 'ls quals resultaren elegits els senyors: D. Francesc Ribas, D. Josep Samsó, D. Josep Rovira y D. Jaume Carner (cooperadors), y D. Lluis Borràs, D. Francisco Fargas, D. Josep Casas y D. Marcell Esteve (numeraris).

***

Lliga Regionalista. — Aquesta Associació donarà al públic, dintre pocs díes, en un fascicle, l'informe que firmat pels Srs. Rusiñol y Albó 's va presentar a la Comissió del Senat que entén en el progecte de jurisdiccions.

***

Federació Escolar Catalana. — Se va celebrar la sessió inaugural de la Secció de farmacia.

En Josep Vinyeta y Urgell, encarregat del discurs inaugural, s'ocupà de la «Higiene en les farmacies».

Després d'un brillant exordi enaltint la importancia de la higiene y de la farmacia, estudià les condicions que deuen reunir la sala, despesa, l'oficina, el laboratori y demés dependencies que, segons el disertant, deurien existir en totes les oficines ben arranjades.

Al tractar del laboratori, se va doldre del indiferentisme y descuit ab que nostres governants tenen els principals problemes, y entre ells el referent a l'ensenyansa, que digué que no sols se troba del tot abandonada, sinó que d'ella s'en feia un fort ingrés que per res aprofita als alumnes ni als professors, vegentse 'ls matexos compromesos pera complir ab son dever.

Pera acabar, y després d'haver estudiat tot lo referent al tema que desenrotllava, feu un prec a la numerosa concurrencia, demanàntelshi fessin lo possible pera apartar la farmacia del esperit mercantil que l'anima y demanar ab insistencia l'institució de laboratoris a semblansa del estranger.

Llarcs aplaudiments coronaren el parlament del Sr. Vinyeta.

—L'Academia de Comers ha constituit la Secció d'Excursions ab l'objecte de fomentar el companyerisme entre sos socis, procurantloshi estones d'esbarjo recorrent les hermoses encontrades de Catalunya.

La junta que dirigirà la Secció en el present any la formaràn els Srs. Lluís Pascual, president, Joan Rigol, secretari y Manuel Vilà, administrador.

NOVES Y ECOS

A la presó de Barcelona. — Seguexen allí 'ls directors de *La Veu de Catalunya*, *¡Cu-cut!*, *La Tralla* y El Poble Català, sent molt visitats a l'hora de comunicació, que pera ells es de onze a dotze, tots els díes. El diumenge passat els visitants arribaren potser a doscents, als que no hi havía medi d'enquibir en el reduit espai dels locutoris.

Entre 'ls visitants hi figuren persones molt significades en el nostre moviment, que complíen axís un grat dever de companyerisme. A tots estàn molt reconeguts els empresonats, y aquest agraiment se fa més merescut encara ab el zelós secretari de la Junta local de Presons, D. Ramón Albó, y ab els individus de la societat *La Rexa*, y en especial son president, quina tasca es impagable.

Divendres ingressà també a la presó celular D. Marcell Foix, habitant a la Ronda Sant Antoni n.° 9, al que segons sembla, unes estadantes castellanes de la séva escala, ab motiu d'haver tingut qüestions de veinat, denunciaren al Govern civil com a autor de crits subversius. Dit senyor es un pacífic sabater retirat, que jura y perjura que no té res que veure ab els catalanistes y que no sab de lo que li parlen. Realment no ha pertenescut a cap societat autonomista y desde 'l moment que entrà a la presó refusà tota solidaritat ab els companys nostres presos.

Diumenge ingressà un altre près. Es l'advocat de Mora d'Ebre, D. Joan Piñol y Jardí, al qui s'ha processat pel envio d'un telegrama particular dos mesos endarrera a un diari de Barcelona, y alqui per aquest fet es segueix una sumaria militar. Aquest company nostre ha vist la séva presó preventiva acompanyada de majors penalitats, ja que trobantse ocupades les cel-les de preferencia se 'l hagué de recloure de moment en una de les cel-les ordinaries, estant en la qual la comunicació es més limitada y les incomoditats majors.

Es segur que al publicarse aquestes ratlles ja estaràn dits senyors trasladats al departament de polítics, que encara restava per inaugurar, després del molt temps que s'utilisa la nova presó de Barcelona.

***

Fruita del temps. — Retallèm d'un diari que 's publica a Barcelona:

«En la clase de Clínica médica, primer curso, de esta Facultad de Medicina, entre los alumnos figura un guardia civil, el cual asiste á las aulas vestido con el uniforme. Parece ser que anteayer el guardia civil y estudiante de medicina estaba sentado en clase en una postura tal que motivó que el catedrático de la asignatura, Dr. D. Martín Vallejo, le invitara á adoptar otra posición, no tan sólo por el respeto del acto que se celebraba, sino por el que merecen los demás alumnos, y, sobre todo, él, el catedrático, que al fin y al cabo es un superior, palabras dichas en términos corteses, por cuanto el Dr. Vallejo es persona bien educada.

Por lo visto, al alumno y guardia civil no le debió parecer bien la invitación de su profesor, por cuanto hasta llegó a poner en duda que el catedrático fuese un superior. Justamente amoscado el Dr. Vallejo, exclamó:

— En tanto soy un superior, que desde luego le invito, como primera medida, á que abandone la clase.

Orden que fué obedecida por el guardia y estudiante de medicina.

Y ahora viene lo bueno, lo fenomenal, lo que no tiene nombre.

Transcurrido un rato del incidente relatado, se presentaron en la Facultad de Medicina, nada menos que un teniente y dos individuos del ya famoso Cuerpo de seguridad, avistándose con el Dr. Vallejo. Lo que sucedió lo ignoramos; pero entre los estudiantes se aseguraba que á lo que habían ido aquellos polizontes á la clase de Clínica médica era á pedir explicaciones al Dr. Vallejo de su conducta, pues de otro modo no se comprende cómo el teniente necesitó ir acompañado de dos individuos, para avistarse con el catedrático de Clínica médica».

***

Cansoner popular català. — S'ha publicat una nova cansó d'aquesta serie. Es *La Pastorel-la* y conté la tonada, la lletra y observacions folklòriques.

***

De Bilbao. — Copiém dos telegrames publicats per la prempsa barcelonina:

Bilbao. — Ha sido encarcelado D. José de Cincunegui por un artículo insertado dos meses atrás en el semanario «Patria».

Bilbao. — El fiscal de la Audiencia de Bilbao ha denunciado y pedido la supresión del periódico bizkaitarra «Euskalduna», por haber comentado y censurado los procedimientos seguidos con el semanario «Patria».

El dueño de la imprenta donde se tiraba aquel periódico, D. José de Astuy, ha declarado que él era el propietario y director del mismo, negándose á dar los nombres de los colaboradores, ingresando en la cárcel por considerarse como desacato sus palabras.

LLIBRES REBUTS

Núvols en creu, drama en un acte, den Ramón Surinach Sentíes.

Al estrenarse aquest hivern en el Teatre Apolo, ja parlarem degudament d'aquesta obra de l'aplaudit escriptor, que ara acaba d'editar la Llibrería Bagunà en un fascicle de 55 planes y que 's ven per tot al preu d'una pesseta.

***

Notes poètiques, den R. Vives Pastor. Un volúm de 136 planes, tirat en paper de fil per en Tobella y Costa; llibrería d'Alvar Verdaguer; preu, 3 pessetes.

Romàntics d'ara, novela de l'Enric Fuentes. Un volúm de 520 planes, publicació de *Joventut;* preu, 4 pessetes.

***

Histories d'altre temps, transcrites per en R. Miquel y Planas, ab un pròlec del mateix. Un volúm de 120 planes, publicació de *Joventut;* preu, una pesseta.

***

Revista de Bibliografia Catalana n.° 6, any III, janer-desembre, 1903. Un volúm de 286 planes en paper de fil, editat per «L'Avenç»; preu, 10 pessetes.

***

Pilar Prim, novela de costums del nostre temps, per en Narcís Oller. Un volúm de 388 planes, relligat en tela y ab un retrat de l'autor: edició de l'*Ilustració Catalana*, que 'l regala als séus suscriptors preu, 5 pessetes.

***

Revista Ibèrica de Exlibris, volúm II any 1904. Un magnífic volúm de 132 planes en quart major, imprès en paper de fil ab nombroses ilustracions a diferentes tintes en el text y diverses planxes fora 'l text, fototipies, calcografíes, aiguaforts, etc., estampades sobre tela, paper de fil y del Japó. La suscripció a la Revista, honra de les Arts gràfiques catalanes y dels séus explèndits editors, es de 10 pessetes l'any, publicantse per fascicles trimestrals de 24 planes de text, impresos magistralment a casa l'Oliva, de Vilanova.

***

La Conferencia ferroviaria de 1903. *Estudios económicos sobre la explotación de los ferrocarriles españoles,* por Eduardo Maristany. Tomo I. Un volúm de 298 planes, imprenta Henrich y C.ª, sense preu.

Es una obra que interessarà fortament a tots els que 's dediquen an aquesta classe d'estudis económics, de tanta importancia pera la producció nacional, tant pel nombre de referencies en ella contingudes, com per la reconeguda competencia del autor en aquesta mena d'estudis.

***

El hombre y la tierra. — Hem rebut els quaderns 11 y 12 d'aquesta notable obra del sabi geograf y socióleg francés Eliseu Reclus; els acompanyen làmines soltes y nombrosos grabats documentaris en el text, venentse al preu de 2 rals cada un, com els anteriors.

BÀLSEM DE CATIVO MANGLE
LLEGÍTIM DE CUBA
VALERIANAT AMÒNIC LÍQUIT
Se troben de venda a la farmacia de Pompeu Simó, Ronda S. Pau, 2 (cantó al carrer de S. Pau)

La Corbatinera Moderna
de P. BASTIDA
7, Canuda, 7

Corbates
Camises
Colls
Mitjons
Elàstics
Tovalloles
Guants
Botonadures
Mocadors
Paraigues
Genres de Punt
7, Canuda, 7
MÉS BARATO QUE JO, NINGÚ

PASTILLES MORELLÓ

Obren per inhalació dels agents antissèptics y balsàmics que desprenen a mida que van disolventse en la boca. — Curen *refredats, tos, catarros, asma, bronquitis* y demés afeccions de l'aparell respiratori. — Indispensable als que han de cansar la veu y als qui llurs ocupacions els obliguen a sofrir cambis de temperatura. **Se vènen a casa tots els apotecaris.**

BIBLIOTECA POPULAR DE L'AVENÇ
VOLUMS PUBLICATS

1. — Santiago Rusiñol: **D'aquí i d'allà.**
2. — Lleó Tolstoi: **Contes** (primera serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
3. — J. Massó Torrents: **Croquis Pirenencs** (primera serie).
— Sacher Masoch: **Historietes galizzianes.** Traducció de J. Casas-Carbó.
5. — Frederic Mistral: **Nerto**, poema. Traducció de Jacinto Verdaguer.
6. — Josep Aladern: **La gent del llamp.**
7. — Jacinto Verdaguer: **Viatges.**
8. — Molière: **L'Avar**, comedia en cinc actes. Traducció de J. Roca Cupull.
9. — J. Pous Pagès: **Per la vida**, novela.
10. — Dant Alighieri: **La Vida Nova.** Traducció de Manuel de Montoliu.
11. — Narcís Oller: **L'Escanya-pobres**, novela.
12. — Camil Flammarion: **Urania.** Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
13. — Miquel S. Oliver: **L'Hostal de la Bolla.**
14. — Lleó Tolstoi: **Contes** (segona serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
15. — A. Busquets y Punset: **Del Montseny.**
16. — J. Massó Torrents: **Croquis Pirenencs** (segona serie).
17. — Victor Català: **Ombrivoles.**
18. — Ivan Turgueneff: **Ensaigs.** Traducció de Joan Rosselló.
19. — Enric Ibsen: **Joan Gabriel Borkman**, drama en quatre actes. Traducció de J. Roca Cupull.
20. — Emerson: **La confiança en si mateix. L'Amistat.** Traducció de Cebrià Montoliu.
21. — Gœthe: **La Marguerideta** (escenes del *Faust*). Traducció de Joan Maragall.
22. — Xavier de Maistre: **Viatge al voltant de la meva cambra.** Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
23. — Pascal: **Pensaments.** Traducció de Manuel de Montoliu.
24. — Gabriel Alomar: **Una vila que 's mor. Tot passant.**
25. — Valentí Almirall: **Articles literaris.**
26. — Jacinto Verdaguer: **Excursions.**
27. — Josep M.ª Folch y Torres: **Laria**, novela. Primer premi en el concurs de noveles.
28. — Felip Palma: **Asprors de la vida.**
29. — Emili Littré: **Positivisme.** Traducció d'Albert Aldrich.
30. — **Contes populars del Japó.** Traducció de J. Massó Torrents.
31. — Joan Alcover: **Art y Literatura.**
32. — Enric de Fuentes: **Tristors**, novela. Segon premi en el concurs de noveles.
3. — J. Pous Pagès: **L'endemà de bodes**, comedia en tres actes.
34. — Joan Rosselló: **En Rupit**, novela.
35. — Enric Ibsen: **Espectres**, drama en tres actes. Traducció de P. Fabra y J. Casas-Carbó.
36. — Lluis Domenech y Montaner: **Estudis polítics.**
37. — Salvador Guinot: **Escenes castelloneses.**
38. — Jacinto Verdaguer: **Flors de Maria.**,
39. — Agustí Calvet: **Sentiment.** Tercer premi del concurs de noveles.
40. — J. Giacosa: **Com les fulles**, comedia en quatre actes. Traducció de Narcís Oller.
41. — Miquel Roger y Crosa: **La Pera de plata**, Primer accéssit del concurs de noveles.
42. — Pompeius Gener: **L'intellecte grec antic.**
43. — Geroni Zanné: **Assaigs estètics.**
44. — Manuel Rocamora: **Vergonya.** Según accéssit del concurs de noveles.
45. — John Ruskin: **Els lliris del jardí de la Reina.** Traducció de Manuel de Montoliu.
46. — Ramón Lulll: **Llibre de les besties.**
47. — Ignasi Iglesias: **Flor tardana.** — **La festa dels aucells**, quadros de costums en un acte.
48. — Ignasi de L. Ribera i Rovira: **Portugal artistic.**

PREU DE CADA VOLUM: DOS RALS

CAPSES DE LUXO
Pera casaments y batetjos ab 50 per 100 de economía
FÁBRICA Y DESPATX: Carrer de Sant Pau, 38

Rentada y bugada depressa de la roba blanca, sense foc, ab el Llexiu líquit "Estrella=Conejo"
Primera y única important fàbrica en Espanya ★ Fundada en 1895
EL CONEJO. MARCA REGISTRADA
S. CASAMITJANA MENSA
CASTAÑOS, 14-BARCELONA
Exigexis la meva firma y la marca **Conejo** en el precinte de cada ampolla

ROBUSTINA
DURAN Y ESPAÑA
Eficacia immediata en Anemia, Neurastenia, Depressions nervioses, Clorosis, Debilitat, Atonía gástrica, Escrofulisme. — **Depòsit**: Farmacies de **Genové**, Rambla Centre, davant del Liceu, y de **Durán y España**, Valencia, 278; dreta Ensanxe, al peu del Passeig de Gracia

Aigues minerals = naturals de la Societat Anónima
Vichy Català
Termals, alcalines, bicarbonatades-sòdiques. Sens rival pera 'l **reumatisme**, la **diabetes** y afeccions del **estòmac, fetge, melsa.**
Aquestes aigues, de reputació universal, sols se venen embotellades, y les botelles porten totes els distintius ab el nom de la **Societat Anònima del Vichy Català.** Cridèm l'atenció de tots els consumidors, y molt particularment dels malalts, pera que no's dexin sorprendre admetent com idèntiques a nostres aigues altres d'**artificials** que s'ofereixen en aquest mercat ab noms de **fonts imaginaries** que sols son marques de fàbrica y no **fonts d'origen.**
De venda en totes bandes. - Administració: Rambla de les Flors, número 18, entressol

¡FORA PEL MOXÍ!
Els POLVOS COSMETICS DE FRANCH treuen en pocs minuts el pel de qualsevol part del cos, mata ses arrels y no torna a surtir. No irrita'l cutis. Aquest depilatori es utilissim a les senyores que tingen pel moxí (vello) a la cara y brassos, perque ab ell poden destruirlo.
Un pot: 2'50 pessetes. S'envia certificat per correu si per endavant se reben 3'50 pessetes en libransa de Giro mutuo o en sellos de correu.
FARMACIA BORRELL Compte del Assalt (carrer Nou) 52 - Barcelona

El Dr. J. A. Masip, especialista en malalties de la **gola, nas** y **orelles,** s'ha camviat al carrer de Pelayo, núm. 54, 1.er

Cartró-Cuiro pera cobertes
Roviralta y C.ª
Carrer Ample, n.° 24

Tipografía «La Acadèmica», de Serra germans y Russell, Ronda Universitat, 6